

SSION COM

JAARVERSLAG 2007

HOLLAND FESTIVAL

29 MEI – 24 JUNI 2007

#

D. van Amerongen
Druk, Maastricht

Stichting Holland Festival
Piet Heinkade 5
1019 BR Amsterdam
020 788 21 00
info@hollandfestival.nl
www.hollandfestival.nl

Inhoudsopgave jaarverslag 2007

I	JAARREKENING	5
1.1	Balans 31 december 2007	5
1.2	Exploitatierkening 2007	6
1.3	Toelichting op de balans	7
1.4	Toelichting op de exploitatierkening 2007	11
1.5	Specificatie D.2.1 productie- en voorstellingskosten	17
1.6	Toelichting verschillen tussen begroting en uitkomst	18
1.7	Kasstroomoverzicht	20
1.8	Prestatieoverzicht per productie	21
1.9	Prestatieoverzicht per programmaonderdeel	23
	Accountantsverklaring	
2	Bestuursverslag	27
3	Activiteitenverslag	29
3.1	Programma	29
3.2	De Context	37
3.3	EarFuel/EyeFuel	40
3.4	Prestatieoverzicht	41
3.5	Radio en Televisie	41
3.6	Samenwerking	42
3.7	Communicatie & Marketing	43
3.8	Externe betrekkingen/samenwerking met de private sector	44
3.9	Financiën	45
3.10	Organisatie	46

Schippers
Accountants, Fiscalisten, Juristen
Document nr. en onze verklaring d.d.

4-7 APR 2008

(naam) overzigt heeft.
Parasol voor identificatiedoeleinden,

I. Jaarrekening

I.1 Balans per 31 december 2007

ACTIVA	31 december 2007	31 december 2006
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa	79.780	120.760
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden	16.621	22.143
Vorderingen	518.370	407.094
Liquide middelen	29.076	5.042
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	<u>564.067</u>	<u>434.279</u>
TOTAAL ACTIVA	<u><u>643.847</u></u>	<u><u>555.039</u></u>
PASSIVA		
31 december 2007 31 december 2006		
EIGEN VERMOGEN		
Stichtingskapitaal	45	45
Reserve	14.351	250.572
Totaal eigen vermogen	<u>14.396</u>	<u>250.527</u>
KORTLOPENDE SCHULDEN		
ING Bank rekening courant	-	285.633
Crediteuren	430.258	297.110
Belastingen / Premies	48.641	100.277
Overige schulden	-	23.128
Overlopende passiva	150.552	99.418
TOTALE KORTLOPENDE SCHULDEN	<u>629.451</u>	<u>805.566</u>
TOTAAL PASSIVA	<u><u>643.847</u></u>	<u><u>555.039</u></u>

 Schippers
 Accountants Fiscalisten Juristen
 Document met mijn onze verklaring d.d.

11 APR 2008

(Nieuw, bestemming heeft.
 Pasaf voor identificatiedoeleinden.

1.2 Exploitatierkening 2007

	Exploitatie 2007	Begroting 2007	Norm-begroting kunstenplan 2005-2008	Exploitatie 2006
BATEN				
DIRECTE OPBRENGSTEN				
A.1 Publieksinkomsten	903.799	777.500	713.500	659.357
A.1 Overige inkomsten	479.455	425.000	555.000	128.909
INDIRECTE OPBRENGSTEN				
A.2 Diverse inkomsten	80.836	-	-	23.955
A TOTAAL OPBRENGSTEN	1.464.090	1.202.500	1.268.500	812.221
BIJDRAGEN				
B.1 Subsidie ocw CuNo	2.812.269	2.777.033	2.920.000	2.752.632
B.1 Subsidie gemeente Amsterdam CuNo	722.920	722.924	1.080.000	707.570
B.2 Overige subsidies/bijdragen	650.000	750.000	-	-
B.3 Overige bijdragen	385.000	550.000	400.000	443.455
B TOTAAL BIJDRAGEN	4.570.189	4.799.957	4.400.000	3.903.657
TOTAAL BATEN	6.034.279	6.002.457	5.668.500	4.715.878
LASTEN				
C.1 Beheerslasten personeel	432.811	419.772	367.549	433.364
C.2 Beheerslasten materieel	374.491	346.250	347.750	388.758
c Totaal beheerslasten	807.303	766.022	715.299	822.122
D.1 Activiteitenlasten personeel	454.808	495.112	409.672	484.794
D.2 Activiteitenlasten materieel	4.511.382	4.640.923	4.500.000	3.792.039
D TOTAAL ACTIVITEITENLASTEN	4.966.190	5.136.035	4.909.672	4.276.833
TOTAAL LASTEN	5.773.493	5.902.057	5.624.971	5.098.955
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING	260.786	100.400	43.529	383.077-
SALDO RENTEBATEN/-LASTEN	4.136	-	-	8.175
SALDO BUITENGEWONE BATEN/LASTEN	-	-	-	-
EXPLOITATIERESULTAAT	264.923	100.400	43.529	374.902-

Accountants Fiscalisten Juristen
Document waarop onze verklaring d.d.

11 APR 2008

(mede) betrekking heeft,
Paraaf voor identificatiedoeleinden,

1.3 Toelichting op de balans

ALGEMEEN

Voor zover niet anders is vermeld, zijn de activa en passiva overeenkomstig richtlijn 640 opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten met betrekking tot manifestaties worden toegerekend aan het festivaljaar waarin deze activiteiten plaatsvinden.

ACTIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen aanschafwaarde c.q. kostprijs verminderd met de lineaire afschrijving op basis van de geschatte levensduur.

	Automatisering	Inventaris	Verhuizing	Totaal
<u>Stand aanvang boekjaar</u>				
Aanschafwaarde	56.016	146.542	7.644	210.202
Cumulatieve afschrijvingen	<u>29.141-</u>	<u>57.755-</u>	<u>2.547-</u>	<u>89.443-</u>
Boekwaarde	<u>26.876</u>	<u>88.787</u>	<u>5.097</u>	<u>120.760</u>
<u>Mutaties boekjaar</u>				
Investeringen	8.829	-	-	8.829
Desinvesteringen	7.165	-	-	7.165
Afschrijvingen	17.145-	31.391-	1.273-	49.809-
Afschrijving op desinvesteringen	7.165-	-	-	7.165-
Netto mutaties boekjaar	<u>8.316-</u>	<u>31.391-</u>	<u>1.273-</u>	<u>40.980-</u>
<u>Stand einde boekjaar</u>				
Aanschafwaarde	57.681	146.542	7.644	211.867
Cumulatieve afschrijvingen	<u>39.121-</u>	<u>89.145-</u>	<u>3.820-</u>	<u>132.087-</u>
Boekwaarde	<u>18.559</u>	<u>57.397</u>	<u>3.824</u>	<u>79.780</u>

VLOTTENDE ACTIVA

31 december 2007 31 december 2006

Voorraden

Promotie materiaal / Drukwerk
Totaal Voorraden

	16.621	22.143
	<u>16.621</u>	<u>22.143</u>

 Accountants Fiscalisten Juristen
 Document waarop onze verklaring d.d.

11 APR 2008

(medewerking heeft,
Paraf voor identificatiedoeleinden,

1.3 Toelichting op de balans

VORDERINGEN

31 december 2007 31 december 2006

Debiteuren	143.448	3.601
Belastingen (Omzetbelasting)	24.763	33.074
Overige vorderingen	8.518	9.016
Overlopende activa	3.888	11.241
Vooruitbetaalde kosten festival volgend boekjaar	75.357	134.829
Vorderingen op subsidiënten/ fondsen	262.396	215.333
Totaal Vorderingen	<u>518.370</u>	<u>407.094</u>

LIQUIDE MIDDELEN

Kas	951	1.189
Postbank	1.799	2.543
ING Dollar rekening	332	1.311
ING Rekening Courant	12.268	-
ING Spaarrekening	13.427	-
Kruisposten	300	-
Totaal Liquide Middelen	<u>29.076</u>	<u>5.042</u>

De Stichting Holland Festival kan vrij over de liquide middelen beschikken.

PASSIVA

31 december 2007 31 december 2006

EIGEN VERMOGEN

Stichtingskapitaal	<u>45</u>	<u>45</u>
--------------------	-----------	-----------

RESERVE

31 december 2007 31 december 2006

ALGEMENE RESERVE

Algemene reserve aanvang kunstenplanperiode	127.595	127.595
Aandeel in resultaat HF 2005	1.299-	1.299-
Aandeel in resultaat HF 2006	155.959-	155.959-
Aandeel in resultaat HF 2007	141.442	-
Totaal aandeel overige HF en overige subsidiënten	<u>15.816-</u>	<u>157.258-</u>
TOTAAL ALGEMENE RESERVE	<u>111.779</u>	<u>29.663-</u>

BESTEMMINGSFONDS OCW

Aandeel in resultaat van OCW subsidie 2005	1.966-	1.966-
Aandeel in resultaat van OCW subsidie 2006	218.943-	218.943-
Aandeel in resultaat van OCW subsidie 2007	123.481	-
Totaal aandeel in resultaat van OCW subsidie	<u>97.420-</u>	<u>220.909-</u>
TOTAAL RESERVE	<u>14.351</u>	<u>250.572</u>

TOTAAL EIGEN VERMOGEN

<u>14.396</u>	<u>250.527</u>
---------------	----------------

 Accountants fiscalisten Juristen
 Document wees op de verklaring d.d.

 1 APR 2008
 250.527

 (mede) herreiking heeft,
 paraaf voor de mede-eigenaars,

RESULTAATBESTEMMING

Het bestuur heeft besloten, overeenkomstig de richtlijnen van het Ministerie van OCW, het exploitatiesaldo van het boekjaar 2007 als volgt te verdelen.

	31 december 2007	31 december 2006
Subsidie ocw	2.812.269	46,6%
Subsidie gemeente Amsterdam	722.920	12,0%
Overige opbrengsten	2.499.090	41,4%
	<u>6.034.279</u>	<u>100,0%</u>
 Exploitatiesaldo 2007	 264.923	
 Toevoegen aan algemene reserve HF	 141.442	 53,4%
Toevoegen aan bestemmingsfonds ocw	123.481	46,6%

KORTLOPENDE SCHULDEN
REKENING COURANT ING

Het Holland Festival heeft een rekening courant kredietfaciliteit op zijn rekeningnummer 69.74.85.269. De kredietlimiet bedraagt € 200.000 die op 1 juni 2008 zal worden verlaagd tot € 0 met € 200.000. Er zijn geen zekerheden gevestigd.

	31 december 2007	31 december 2006
ING-BANK REKENING COURANT	<u>-</u>	<u>285.633</u>
CREDITEUREN	<u>430.258</u>	<u>297.110</u>
 BELASTINGEN EN PREMIES		
Loonbelasting en premies svw	22.344	29.144
Pensioen	26.296	71.133
Totaal belastingen en premies	<u>48.641</u>	<u>100.277</u>

OVERLOPENDE PASSIVA

	31 december 2007	31 december 2006
Nog op te nemen vakantiedagen	16.565	53.560
Nog te betalen vakantiegeld	22.350	21.536
Nog te betalen kosten	111.637	24.196
Overige	-	126
Totaal overlopende passiva	<u>150.552</u>	<u>99.417</u>

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN
Toezegging subsidie Kunstenplanperiode 2005 - 2008

Ministerie OCW: 21 september 2004, kenmerk DK/T/2004/34177 € 10.828.739

Gemeente Amsterdam: 27 december 2004, kenmerk 03/7053 - 04/15128 € 2.778.720

Huurverplichting huisvesting

Muziekgebouw aan 't IJ ingaande 1 februari 2005 voor 5 jaren.

Nog geen huurcontract afgesloten, gebouw is nog niet overgedragen aan beheersstichting.

Huurafspraken schriftelijk vastgelegd in brief d.d. 30 januari 2006 aan bestuur beheersstichting.

De verplichting bedraagt € 58.352 op basis van het prijspeil 2007.

Schippers

 Accountants Fiscalisten Juristen

 Document waarborgende verklaring d.d.

11 APR 2008

(mede) ondertekening heeft.
Paraf voor identificatiedoeleinden.

1.4 Toelichting op de exploitatierekening 2007

	Exploitatie 2007	Begroting 2007	Norm-begroting kunstenplan 2005-2008	Exploitatie 2006
BATEN				
A.1 Directe Opbrengsten				
A.1.1 Publieksinkomsten				
Netto recettes	866.148	760.000	702.500	636.939
Omzet horeca	14.052	-	-	1.143
Omzet programma's/merchandising	23.599	17.500	11.000	21.274
Totaal publieksinkomsten	903.799	777.500	713.500	659.357
A.1.2 Overige inkomsten				
Hoofd sponsor	-	-	275.000	-
Sponsoring	130.000	200.000	175.000	8.602
Sponsoring natura	-	25.000	-	-
HF vriendenkring	332.315	150.000	50.000	80.100
Publiciteitsinkomsten (advertenties)	17.140	50.000	55.000	12.855
Co-productiebijdragen	-	-	-	27.352
Totaal overige inkomsten	479.455	425.000	555.000	128.909
A.2 Indirecte Opbrengsten				
A.2.1 Diversen	80.836	-	-	23.955
A. Totaal opbrengsten	1.464.090	1.202.500	1.268.500	812.221
B. Bijdragen				
B.1 Subsidies				
B.1.1 Subsidie ocw CuNo	2.812.269	2.777.033	2.920.000	2.752.632
B.1.2 Subsidie Amsterdam CuNo	722.920	722.924	1.080.000	707.570
B.2. Incidentele subsidies				
B.2.1 Ministerie van Buitenlandse Zaken	400.000	400.000	-	-
B.2.2 Gemeente Amsterdam	250.000	350.000	-	-
Totaal subsidies	4.185.189	4.249.957	4.000.000	3.460.202

Het Ministerie van Buitenlandse zaken heeft een bijdrage uit het HGIS-Cultuurprogramma toegekend ten bedrage van € 400.000. De toekenning is verstrekt per beschikking op 2 maart 2007 met kenmerk DCO/IC-H0086/07.

De gemeente Amsterdam, Dienst Maatschappelijke ontwikkeling, heeft een bijdrage van € 125.000 toegekend in het kader van het themajaar "music and dance". Het daartoe genomen besluit met nummer BD 2007-000826 is geadministreerd onder dossiernummer 07/00769.

De gemeente Amsterdam, Bureau Topstad, heeft een bijdrage van € 125.000 toegekend voor "Holland Festival 60 jaar" in het kader van het Topstad-programma uit het zogenaamde Evenementenfonds. Het besluit is geadministreerd onder nummer ATE 020.

Document: *Amsterdam* nota verklaring d.d.

11 APR 2008

(naam) toekenning heeft.
Perzaf voor identificatiedoeleinden,

	Exploitatie 2007	Begroting 2007	Norm-begroting kunstenplan 2005-2008	Exploitatie 2006
B.3 Fondsen				
B.3.1 Fonds vd Podiumkunsten	-	-	100.000	75.000
B.3.2 Overige fondsen				
Jubileumbijdrage fondsen	-	200.000	-	-
Fondsen	-	350.000	300.000	-
BUMA	40.000	-	-	30.000
PBF	-	-	-	50.000
Prins Claus Fonds	-	-	-	3.000
Van den Ende Foundation	20.000	-	-	-
Turing Foundation	20.000	-	-	-
SNS Reaal	50.000	-	-	15.000
St.Doen	75.000	-	-	50.000
St. Dioraphte	75.000	-	-	75.000
VSB Fonds	105.000	-	-	75.000
Hivos	-	-	-	10.000
Mondriaanstichting	-	-	-	52.455
Wilhelmina Jansen Fonds	-	-	-	8.000
Totaal overige fondsen	<u>385.000</u>	<u>550.000</u>	<u>300.000</u>	<u>368.455</u>
B Totaal Bijdragen	<u>4.570.189</u>	<u>4.799.957</u>	<u>4.400.000</u>	<u>3.903.657</u>
TOTALE BATEN	<u>6.034.279</u>	<u>6.002.457</u>	<u>5.668.500</u>	<u>4.715.878</u>
Saldo rentebaten/-lasten	<u>4.136</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>8.175</u>
LASTEN				
CI. Beheerslasten personeel				
Honoraria en salarissen	304.006	306.233	275.199	313.956
Vakantietoelage	20.374	19.699	15.617	19.139
Sociale lasten	33.665	44.492	37.946	33.516
Pensioenpremie	24.411	26.598	26.787	26.254
Totaal	<u>382.456</u>	<u>397.022</u>	<u>355.549</u>	<u>392.865</u>
C.1.5 Overige personeelskosten	22.457	-	-	16.308
Woon-werkverkeer	9.923	11.000	-	8.916
Scholingskosten	3.322	1.000	-	1.936
Verzuimverzekering	14.652	250	-	12.793
Kinderopvang	-	10.500	-	546
Totaal	<u>50.355</u>	<u>22.750</u>	<u>12.000</u>	<u>40.499</u>
TOTAAL BEHEERSLASTEN PERSONEEL	<u>432.811</u>	<u>419.772</u>	<u>367.549</u>	<u>433.364</u>

	Exploitatie 2007	Begroting 2007 2005-2008	Norm-begroting kunstenplan	Exploitatie 2006
C.2 Beheerslasten Materieel				
C.2.1 Huisvesting				
Huur	58.352	71.386	62.350	57.702
Schoonmaak	-	-	9.000	-
Overige huisvestingskosten	888	7.500	8.000	8.218
Totaal	<u>59.240</u>	<u>78.886</u>	<u>79.350</u>	<u>65.920</u>
C.2.2 Bureaukosten				
Kantoorbenodigheden	6.031	7.000	6.000	7.080
Contributies & Abonnementen	16.318	16.500	16.000	16.214
Drukwerk	6.529	4.500	6.000	4.153
Porti	7.672	8.000	6.500	8.373
Kopieerkosten	17.008	5.500	5.500	4.398
Koerierkosten	907	2.000	2.000	1.092
Telefoonkosten	21.960	15.000	18.000	20.493
Onderhoud kantoor machines	801	450	450	979
Bankkosten	4.265	3.500	2.000	5.509
Salarisadministratie	3.449	5.000	5.000	4.720
Accountant	17.903	9.500	8.500	12.462
Adviseurs	162	4.500	4.500	811
Verzekeringen	2.700	-	-	8.061
Wervingskosten personeel	1.771	2.000	2.000	8.631
Computers onderhoud	10.751	15.000	20.000	12.727
Afschrijvingskosten				
- Inventaris	9.757	1.820	2.000	9.757
- Verbouwing (Kleine Gartman)		6.258	2.500	-
- Automatisering	10.745	10.886	16.000	10.341
Koffie/thee	5.345	6.000	6.000	5.278
Bestuurskosten	1.081	450	450	329
Diverse bureaukosten	9.530	5.000	5.000	2.878
Totaal	<u>154.684</u>	<u>128.864</u>	<u>134.400</u>	<u>144.286</u>

	Exploitatie 2007	Begroting 2007	Norm-begroting kunstenplan 2005-2008	Exploitatie 2006
C.2.3. Verwervingskosten				
Internationaal netwerk	-	2.500	12.000	-
Nederlands netwerk	-	1.000	3.000	-
Reis-, verblijfskosten directie	74.174	45.000	65.000	76.014
Totaal	<u>74.174</u>	<u>48.500</u>	<u>80.000</u>	<u>76.014</u>
C.2.4 Overige beheerskosten				
Reis- en verblijf overig personeel	6.478	10.000	3.500	9.830
Autokosten festivalperiode	-	15.000	10.000	-
Totaal	<u>6.478</u>	<u>25.000</u>	<u>13.500</u>	<u>25.875</u>
C.2.5 Kosten sponsors				
Sponsordiner	79.916	50.000	18.000	56.025
Sponsorwervingskosten	-	15.000	22.500	12.079
Totaal	<u>79.916</u>	<u>65.000</u>	<u>40.500</u>	<u>68.104</u>
C.2.6 Beheerkosten voorgaand jaar	-	-	-	24.604
TOTAAL BEHEERSLASTEN MATERIEEL	374.491	346.250	347.750	388.758
TOTAAL BEHEERSLASTEN	807.303	766.022	715.299	822.122
D Activiteitenlasten personeel				
D.1.1 Artistieke adviseurs	-	5.000	15.000	3.500
D.1.2 Personeelsactiviteiten	382.516	348.238	283.256	404.042
Vakantietoelage	27.358	27.722	22.660	27.458
Sociale lasten	68.802	77.299	55.064	73.671
Pensioenpremie	33.372	36.853	29.692	35.357
Doorbelasting aan producties	52.008	-	-	59.234
Ontvangen ziekengeld	5.032	-	-	-
Totaal personeelsactiviteiten	<u>454.808</u>	<u>490.112</u>	<u>390.672</u>	<u>481.294</u>

	Exploitatie 2007	Begroting 2007	Norm-begroting kunstenplan 2005-2008	Exploitatie 2006
D.1.5 Overige personeelskosten				
Woon/werkverkeer	-	-	-	-
Scholingskosten	-	-	-	-
Kinderopvang	-	-	-	-
Totaal	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>4.000</u>	<u>-</u>
TOTAAL ACTIVITEITENLASTEN PERSONEEL	<u><u>454.808</u></u>	<u><u>495.112</u></u>	<u><u>409.672</u></u>	<u><u>484.794</u></u>
D.2 Activiteitenlasten materieel				
D.2.1 Productie/voorst.kosten				
Honoraria/uitkoopsommen	2.164.273	-	-	1.541.029
Hotelkosten	304.000	-	-	323.757
Reis- en verblijfskosten	350.010	-	-	251.587
Technisch personeel	404.762	-	-	229.795
Zaalhuren	518.220	-	-	461.563
Technische apparatuur	138.994	-	-	344.138
Overige productiekosten	132.151	-	-	186.104
Totaal productie/voorst.kosten	<u>4.012.410</u>	<u>4.190.923</u>	<u>4.000.000</u>	<u>3.321.929</u>
Productiekosten voorgaande jaren	12.187	-	-	10.469
Inkoop horeca/cd's etc.	12.042	-	-	5.830
D.2.3 Specifieke publiciteit	474.743	450.000	500.000	437.767
Totaal activiteitenlasten materieel	<u><u>4.511.382</u></u>	<u><u>4.640.923</u></u>	<u><u>4.500.000</u></u>	<u><u>3.792.039</u></u>
TOTAAL ACTIVITEITENLASTEN	<u><u>4.966.190</u></u>	<u><u>5.136.035</u></u>	<u><u>4.909.672</u></u>	<u><u>4.276.833</u></u>
TOTAAL LASTEN	<u><u>5.773.493</u></u>	<u><u>5.902.057</u></u>	<u><u>5.624.971</u></u>	<u><u>5.098.955</u></u>

Accountants Fiscalisten Juristen
 Documenteert uitspraak onze verklaring d.d.

11 APR 2008

(mede) ondertekening heeft,
 Paraaf voor identificatiedoeleinden,

1.5 Specificatie D.2.1 productie- en voorstellingskosten

07/001	<i>From the House of the Dead</i>	1.342.432
07/002	Schönberg-NAP <i>6x10</i>	55.905
07/003	<i>Boulez Conducts</i>	62.131
07/004	<i>Ali Wali</i>	1.353
07/006	<i>Wagner Dream</i>	113.565
07/007	<i>Bintou Wéré</i>	694
07/009	<i>Fama</i>	165.206
07/010	<i>Song about the bad boys</i>	47.438
07/011	<i>Alarm will sound</i>	13.370
07/012	<i>Hidden Voice</i>	39.597
07/013	<i>Quatre chants pour franchir le seuil</i>	9.277
07/014	<i>KCO & Wayne Shorter Quartet</i>	45.264
07/015	<i>Music in 12 parts</i>	93.403
07/016	<i>Edita Gruberova</i>	93.092
07/017	<i>Florintintin</i>	5.653
07/018	<i>Brian Wilson</i>	77.157
07/101	<i>Lightfoot Léon</i>	124.227
07/102	<i>Sacred Monsters</i>	97.814
07/103	<i>Pichet Klunbun</i>	11.655
07/104	<i>Honour Bound</i>	127.589
07/105	<i>Forsythe Morris Fonte</i>	-
07/106	<i>Mark Morris Dance Group</i>	171.043
07/201	<i>Readings</i>	67.236
07/202	<i>I feel a great desire</i>	13.188
07/203	<i>Hamlet</i>	105.021
07/204	<i>A Disappearing Number</i>	223.688
07/205	<i>Babel</i>	100.791
07/206	<i>Romeinse Tragedies</i>	118.022
07/207	<i>Cani di Bancata</i>	56.812
07/208	<i>De Lobstershop</i>	33.844
07/301	<i>Into the little hill</i>	122.908
07/302	<i>Era la notte</i>	95.562
07/401	<i>EyeFuel Sharing the same shade</i>	49.000
07/402	<i>EyeFuel Twentytwentone</i>	6.213
07/403	<i>EyeFuel Requim for a dying planet</i>	22.556
07/404	<i>EarFuel There is still time</i>	13.053
07/405	<i>EarFuel Celestial excursions</i>	42.826
07/406	<i>EarFuel The last jukebox</i>	8.076
07/407	<i>EarFuel Hoorteksten</i>	4.542
07/408	<i>EarFuel The bad plus</i>	2.221
	Programmering Context	51.564
	Context: <i>Of all the people</i>	26.144
	Dream Amsterdam	7.341
	Vriendenavond	1.526
	Opening Holland Festival	13.526
	Slotavond Holland Festival	70.432
	Overige-Doorbelastingen	58.452
		<hr/>
		4.012.410

Accountants

Fiscalisten Juristen
Document: we geven onze verklaring d.d.

1-1 APR 2008

(met de overzetting heeft)
Parasif voor identificatiedoeleinden,

1.6 Toelichting verschillen tussen begroting en uitkomst

De begroting is op een tijdstip vastgesteld waarop een aanzienlijk aantal gegevens over de programmering en de daarbij behorende verwachtingen omtrent kosten en opbrengsten nog niet vaststond. Ook de te verwachten resultaten op het gebied van fondsenwerving konden bij het vaststellen van de begroting nog niet naar volledige realiteit worden ingeschat. Een deel van de te constateren verschillen is daarop terug te voeren.

BATEN

A.1.1. Publieksinkomsten

- De recette van Brian Wilson in Koninklijk Theater Carré was niet in de begroting opgenomen. Het programma-onderdeel Ali Wali heeft geen doorgang gevonden. Bovendien is een van de drie voorstellingen van *Readings* in de Stadsschouwburg geschrapt.
- De bijdragen horeca en verkoop van merchandising geven een positief beeld te zien ten opzichte van de gepresenteerde begroting.

A.1.2. Overige inkomsten

- De begrote post voor de hoofdsponsor is niet gerealiseerd ondanks de daarvoor verrichte inspanningen.
- Aanmerkelijk beter dan het voorgaande jaar, maar nog onder de normbegroting is de bijdrage van twee sponsors.
- De HF-vriendenkring heeft boven verwachting bijgedragen. De publiciteitsinkomsten en dan met name de verwachte advertentie-inkomsten waren lager dan verwacht.

A.2. Diverse inkomsten

- Eenmalige baten als gevolg van een correctie op de rekening courantverhouding met de "Vrienden van het Holland Festival" en een eenmalige bate van het NPS over 2006 zijn hierin opgenomen.

B.1. Subsidie

- De subsidiebedragen van OCW en de gemeente Amsterdam waren nagenoeg volgens begroting.

B.2. Incidentele subsidies

- De bijdragen aan incidentele subsidies van de gemeente Amsterdam waren lager dan begroot. De gemeente Amsterdam had het verstrekken van incidentele subsidie ten dele afhankelijk gesteld van een, naar later bleek, uitgebleven en ook niet begrote verstrekking van subsidie door het Ministerie van Economische Zaken.

B.3.1. Fonds voor Amateurkunst en Podiumkunsten

- Het Holland Festival heeft in 2007 geen bijdrage FAPK (nu NFPK) begroot of ontvangen.

B.3.2. Overige fondsen

- De bijdrage overige fondsen was in 2007 lager dan begroot. Het Holland Festival heeft ingezet op een extra bijdrage van verschillende fondsen in het kader van zijn jubileum. Deze aanvragen zijn echter niet gehonoreerd.

LASTEN

C.1. Beheerlasten personeel

- In 2007 is als gevolg van een substantiële afwaardering van de post uit te betalen vakantiedagen een stijging van de beheerslasten personeel uitgebleven.

C.2.1 Huisvestingskosten

- Geen overschrijdingen

C.2.2. Bureaustkosten

- De kosten zijn over het algemeen redelijk in overeenstemming met hetgeen is begroot behoudens de kosten voor kopiëren en de accountant. Het Holland Festival heeft dit jaar zelf de programmaboeken geprint met als gevolg de meerkosten kopiëren. Het controleren van de jaarrekening neemt meer tijd in beslag als gevolg de toegenomen

complexiteit van de organisatie alsmede als gevolg van het feit dat meer fondsen een accountantsverklaring verwachten als onderdeel van de eindrapportage van het Holland Festival.

C.2.3. Verwervingskosten

- Meer buitenlandreizen dan begroot. Geen specifieke activiteiten voor het buitenlands en Nederlands netwerk ontpleoid. De recettederving als gevolg van het vrijkaartenbeleid is opgenomen onder de kosten voor sponsorwerving.

D.1. Activiteitenlasten personeel

- Gedurende het festival zijn minder mensen op basis van een arbeidsovereenkomst werkzaam geweest ten behoeve van de productie.

D.2. Activiteitenlasten materieel

- De productiekosten zijn ruim binnen de begroting gebleven waardoor op de activiteitenlasten materieel in totaal ook een onderschrijding heeft plaatsgevonden.

Deloitte
Accountants Fiscalisten Juristen
Document waarop onze verklaring d.d.

11 APR 2008

(mede) a. tekking heeft.
Parasaf voor identificatiedoeleinden,

1.7 Kasstroomoverzicht

	2007	2006
Exploitatieresultaat	264.923	374.902-
Afschrijvingen op vaste activa	49.809	49.406
Investerings in vaste activa	8.829-	57.787-
Mutaties voorzieningen	-	-
Mutaties vorderingen	105.755-	110.610-
Mutaties schulden	109.518	218.560
Saldo mutatie liquide middelen	<u>309.667</u>	<u> </u>
Liquide middelen einde boekjaar	29.076	280.591-
Liquide middelen aanvang boekjaar	<u>280.591-</u>	<u>5.257-</u>
Saldo mutatie liquide middelen	<u>309.667</u>	<u>275.334-</u>

 Schippers
 Accountants Fiscaalisten Juristen
 Document waarop onze v... d.d.

11 APR 2007

(mede) betrekker
 Persoon voor identificatiedoeleinden,

1.8 Prestatieoverzicht per productie

NAAM PRODUCTIE	UITVOERINGSLOCATIE	Realisatie		Prognose	
		VRST	BEZOEKERS	VRST	BEZOEKERS
<i>From the House of the Dead</i>	Het Muziektheater	3	4.491	3	3.857
Schönberg-NAP 6X70	Muziekgebouw aan 't IJ	1	500	1	425
<i>Boulez Conducts</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	683	1	567
<i>Wagner Dream</i>	Westergasfabriek	6	2.588	6	2.275
<i>Bintou Wéré</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	4	2.716	3	1.426
<i>Dr Atomic</i>	Het Muziektheater	8	10.679	8	11.000
<i>Fama</i>	Westergasfabriek	3	537	3	600
<i>Song about the bad boys</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	367	1	567
<i>Alarm will sound</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	236	1	567
<i>Hidden Voice</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	240	1	425
<i>Quatre chants</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	460	1	425
KCO & Wayne Shorter Quartet	Concertgebouw	2	3.151	2	3.948
<i>Music in 12 parts</i>	Het Muziektheater	1	989	1	1.504
<i>Pli selon pli</i>	Concertgebouw	1	1.504	1	1.382
<i>Edita Gruberova</i>	Concertgebouw	1	1.694	1	1.595
<i>Brian Wilson</i>	Carré	1	1.188	1	1.476
<i>Lightfoot Léon</i>	Westergasfabriek	7	5.512	7	4.066
<i>Sacred Monsters</i>	Stadsschouwburg	2	1.549	2	1.325
<i>Picbet Klunchun</i>	Bellevue	2	295	2	311
<i>Honour Bound</i>	Bellevue	3	481	3	536
<i>Forsythe Morris Fonte</i>	Het Muziektheater	5	5.219	5	5.000
<i>Mark Morris Dance Group</i>	Koninklijk Theater Carré	2	1.672	2	1.476
<i>Readings</i>	Stadsschouwburg	2	306	3	590
<i>I feel a great desire</i>	Bellevue	2	293	2	305
<i>Hamlet</i>	Bellevue	4	942	4	868
<i>A Disappearing Number</i>	Stadsschouwburg	2	947	2	1.375
<i>Babel</i>	Stadsschouwburg	2	1.285	2	1.017
<i>Romeinse Tragedies</i>	Stadsschouwburg	5	1.252	5	2.400
<i>Cani di Bancata</i>	Bellevue	3	605	3	504
<i>De Lobstershop</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	448	1	255
<i>Into the little bill</i>	Westergasfabriek	2	319	2	1.138
<i>Era la notte</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	2	1.301	2	1.130
EyeFuel <i>Sharing the same shade</i>	Westergasfabriek	8	969	8	1.120
EyeFuel <i>Twentyventone</i>	Bimhuis	1	155	1	210
EyeFuel <i>Requim for a dying planet</i>	Muziekgebouw aan 't IJ	1	662	1	425
EarFuel <i>There is still time</i>	Bimhuis	2	300	2	350
EarFuel <i>Celestial excursions</i>	Bimhuis	2	317	2	630
EarFuel <i>The last Jukebox</i>	Bimhuis	1	251	1	175
EarFuel <i>Hoorsteksten</i>	Bimhuis	3	383	3	175
EarFuel <i>The bad plus</i>	Bimhuis	1	399	1	210
Subtotaal programmering		101	57.885	101	57.630
<i>Of all the People in the world</i>		1	6.500		
Inleidingen en nagesprekken		87	4.456		
Naprogramma <i>Sharing the same shade</i>		8	400		
Themalezingen		9	211		
Subtotaal randprogrammering		105		11.567	
Totaal Holland Festival 2007		206		69.452	

Accountants Fiscalisten Juristen
 Document waarop onze verklaring d.d.

11 APR 2008

(mede) bevestiging heeft.

Paraaf voor identificatiedoeleinden,

1.9 Prestatieoverzicht per programmaonderdeel

	2007			2006		
	prod	vrst	bezoekers	prod	vrst	bezoekers
Opera/muziektheater	6	25	22.094	6	25	25.396
Muziek/concerten	12	15	11.549	20	29	14.106
Theater	9	29	7.047	8	24	8.393
Dans	6	21	14.728	4	11	10.646
EarFuel	5	9	1.650	2	7	537
EarFuel gratis	-	-	-	6	12	p.m.
EyeFuel	2	2	817	3	9	895
EyeFuel gratis	-	-	-	1	1	p.m.
IFFR	-	-	-	1	46	2.250
Rijksmuseum	-	-	-	1	1	p.m.
Randprogrammering ten dele gratis	8	105	11.567	5	71	4.749
	<u>48</u>	<u>206</u>	<u>69.452</u>	<u>57</u>	<u>236</u>	<u>66.972</u>

Schippers
Accountants Fiscalisten Juristen
Document waarop onze verklaring d.d.

11 APR 2008

(mede) berekening heeft.
Parasf voor identificatiedoeleinden,

Aan: Stichting Holland Festival

ACCOUNTANTSVERKLARING

Afgegeven ten behoeve van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2007 van Stichting Holland Festival te Amsterdam bestaande uit de balans per 31 december 2007 en de exploitatierekening over 2007 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met het bekostigingsbesluit cultuuruitingen en de relevante verplichtingen opgenomen in de verleningsbeschikkingen met kenmerk DK/T/2004/34177 d.d. 21 september 2004, respectievelijk brief kenmerk DK/T/2004/60459 d.d. 20 december 2004, respectievelijk brief kenmerk DK/T/2006/36232 d.d. 25 september 2006 en brief kenmerk DK/AZ/2006/33418 d.d. 3 november 2006.

Tevens is het bestuur van de stichting verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Deze verantwoordelijkheden omvatten onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat en voor de naleving van de relevante wet- en regelgeving, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, als bedoeld in artikel 36, eerste lid van het Bekostigingsbesluit cultuuruitingen. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het controleprotocol van de Regeling subsidies en uitkeringen cultuuruitingen. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat alsmede het voor de naleving van de betreffende wet en regelgeving relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de entiteit.

Global in Reach, Local in Touch

Buitenveldertselaan 106 - Postbus 75264, 1070 AG Amsterdam, Telefoon (020) 646 40 11, Fax (020) 646 32 51, E-mail amsterdam@hlb-schippers.nl

Op onze diensten zijn de algemene voorwaarden van HLB Nederland Accountants & Consultants bv van toepassing, gedeponereerd bij de K.v.K. te Amsterdam onder nummer 33 23 86 06. HLB Schippers Beheer B.V. is een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid.

Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de stichting heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Holland Festival per 31 december 2007 en van het resultaat over 2007 in overeenstemming met het Bekostigingsbesluit cultuuruitingen en de relevante verplichtingen opgenomen in de verleningsbeschikkingen met kenmerk DK/T/2004/34177 d.d. 21 september 2004, respectievelijk brief kenmerk DK/T/2004/60459 d.d. 20 december 2004, respectievelijk brief kenmerk DK/T/2006/36232 d.d. 25 september 2006 en brief kenmerk DK/AZ/2006/33418 d.d. 3 november 2006.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2007 voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals die in het Controleprotocol Regeling subsidies en uitkeringen cultuuruitingen zijn vermeld.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Verder melden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

HLB Schippers
Accountants Fiscalisten Juristen

H.C.J. Bot
Registeraccountant

Amsterdam, 11 april 2008

Global in Reach, Local in Touch

Buitenveldertselaan 106 - Postbus 75264, 1070 AG Amsterdam, Telefoon (020) 646 40 11, Fax (020) 646 32 51, E-mail amsterdam@hlb-schippers.nl

Op onze diensten zijn de algemene voorwaarden van HLB Nederland Accountants & Consultants bv van toepassing, gedeponereerd bij de K.v.K. te Amsterdam onder nummer 33 23 86 06. HLB Schippers Beheer B.V. is een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid.

2 Bestuursverslag

Het jaar 2007 stond in het teken van de 60ste editie van het Holland Festival, een succesvol jubileumjaar waarin de oorspronkelijke visie van het voornaamste kunstenfestival van Nederland werd gevierd. Het festival toonde de potentie voor de komende jaren. Op het vlak van coproducties met belangrijke partners, eigen initiatieven en internationale uitstraling werden grote stappen gezet. Ook in zakelijk opzicht werden goede resultaten geboekt. Dit was een inspirerende ervaring die we konden gebruiken bij het formuleren van een nieuw beleidsplan voor de periode 2009 – 2012.

Al in een vroeg stadium werd begonnen met de voorbereiding van de jubileumeditie van 2007. Programmatisch lag daarbij de focus op het financieren en coproduceren van de openingsvoorstelling, de opera *From the House of the Dead* van de Tsjechische componist Leoš Janáček, in samenwerking met de Wiener Festwochen, Festival d'Aix en Provence, de Metropolitan Opera in New York en Teatro alla Scala in Milaan.

Om voor het 60-jarig jubileum extra middelen te genereren was een zogeheten Comité d'Anniversaire samengesteld, met als doel directie en bestuur te steunen bij fondsen- en sponsorwerving. Dankzij een bijdrage uit de HGIS Cultuur-middelen en een extra bijdrage van de gemeente Amsterdam uit het Topstadfonds konden we de kostbare jubileumproductie financieren. Eveneens werd een driejarige overeenkomst getekend met NYSE Euronext, die haar bijdrage specifiek voor de openingsvoorstellingen beschikbaar heeft gesteld. Het festival vond bij de particuliere fondsen een nieuwe partner, de Turing Foundation. Met andere particuliere fondsen zijn gesprekken gevoerd over mogelijkheden van meerjarige overeenkomsten. Inmiddels is met een hoofdbegunstiger een overeenkomst bereikt.

Een voorbeeld van een nieuw initiatief is de feestelijke slotavond van het festival waarbij een zakelijk evenement aan de Zuidas werd gekoppeld aan het concert van Edita Gruberova in het Concertgebouw. Dankzij een samenwerking met de NPS kon het concert ook live op televisie worden gevolgd. De avond leverde extra middelen op voor het programma en een grote hoeveelheid publiciteit, genereerde een verbreding van het draagvlak bij het bedrijfsleven en bekendheid van het Holland Festival bij het grote publiek. De tv-uitzending werd door 250.000 kijkers gevolgd.

Onder het thema *Oppression & Compassion* bood het programma naast de zeer bijzondere openingsvoorstelling een veertigtal producties. Het thema vond niet alleen in de voorstellingen, maar ook in het steeds belangrijker wordende onderdeel De Context zijn neerslag. De gemiddelde zaalbezetting was 78%; de voorstellingen werden bezocht door 69.452 bezoekers, waarvan 11.567 personen kwamen naar activiteiten in het kader van De Context.

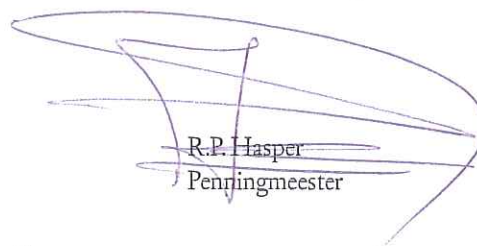
Aangemoedigd door een ambitieuze overheid die de kunsten intensiever wil inzetten voor de internationale positionering van de randstadregio en de stad Amsterdam, hebben we in het najaar een optimistisch en ambitieus beleidsplan voor de toekomst gepresenteerd. Met betrekking tot onze subsidierelatie met de rijksoverheid, heeft het Holland Festival geopteerd voor een positie in de zogenaamde basisinfrastructuur, als podium voor internationale presentatie en productie. Bij de gemeente Amsterdam hebben we een forse verhoging gevraagd van de structurele subsidiëring, dit mede gelet op het feit dat bij de aanvang van het lopende Kunstenplan de gemeente Amsterdam, in tegenstelling tot het Rijk, haar bijdrage niet heeft verhoogd.

In 2007 vond een aantal bestuurswijzigingen plaats. Het bestuur heeft afscheid genomen van Henk van der Veen (penningmeester), Stevijn van Heusden en Micaela dos Ramos. Zij zijn opgevolgd door Laetitia Griffith (per 17 september), Marjet van Zuijlen en Renze Hasper (beiden per 14 december). Renze Hasper bekleedt nu de functie van penningmeester. Tijdens de slotavond van het festival heeft Harry van den Bergh het voorzitterschap van de Stichting Vrienden van het Holland Festival overgedragen aan Ton Winkelman. Verder is het lidmaatschap van Sari van Heemskerck Pillis-Duvekot en Victor DeConinck beëindigd. Samen met Ton Winkelman vormen Pim Mol en Lucas Mees het Vriendenbestuur. In het najaar werd bekend dat zakelijk directeur Jacques van Veen na ruim tien jaar, met ingang van 1 maart 2008, zijn positie zou verruilen voor die van algemeen directeur van de in aanbouw zijnde Nieuwe de la Martheaters. Van Veen heeft, in samenwerking met achtereenvolgens Ivo van Hove en Pierre Audi, de festivalorganisatie voortvarend en inspirerend leiding gegeven. In de afgelopen jaren is een stevig fundament gelegd waarop Johan Dorrestein als nieuwe zakelijk directeur kan voortbouwen. Het bestuur ziet de toekomst van het Holland Festival met ambitie en vertrouwen tegemoet.

Amsterdam, 11 april 2008

S.J. Noorda
Voorzitter

R.P. Hasper
Penningmeester

3 Activiteitenverslag

3.1 Programma

ALGEMEEN

Het Holland Festival vierde in juni 2007 de 60e editie met een rijk en betekenisvol programma. Was ooit de verwoesting van de Tweede Wereldoorlog reden in 1947 een zomermanifestatie op te zetten die een tegenwicht tegen de verwoesting bood, nu was gekozen voor het thema *Oppression & Compassion* en boden vele voorstellingen reflectie op de huidige toestand in de wereld. Na de nu al legendarische openingsvoorstelling *From the House of the Dead* in Het Muziektheater op 29 mei volgden meer dan 40 voorstellingen met een uitgebreid Contextprogramma waarin het festivalthema tot uitdrukking kwam. Zondagavond 24 juni sloot 'prima donna assoluta' Edita Gruberova de 60ste editie van het Holland Festival af met een buitengewoon concert in het Concertgebouw dat live is uitgezonden op televisie.

Niet alleen vanwege de makers en de pan-Europese uitvoering was *From the House of the Dead* gekozen als opening. Leoš Janáček's opera uit 1928, gebaseerd op het gelijknamige boek van Fjodor Dostojevski, kan beschouwd worden als een van de meest belangrijke werken uit de vorige eeuw. Ondanks het aangrijpende karakter van de setting en de gebeurtenissen in de opera toont dit werk ons beelden van medeleven en hoop, geworteld in pure en oprechte menselijkheid.

Oppression & Compassion was een thema dat niet alleen in de voorstellingen maar ook in De Context (alle activiteiten die het programma ondersteunen en aanvullen) zijn neerslag vond. In het licht van de turbulente wereldactualiteit bleken beide tegenpolen meer dan ooit een aanknopingspunt. Dat in de voorstellingen de agressie en de onderdrukking meer aan bod komen dan de compassie lag voor de hand omdat het conflict als dramatisch gegeven interessanter is dan harmonie. Maar ook een toenemende ongerustheid over scheve machtsverhoudingen, de 'War on Terror' en een sfeer van angst die door enkele wereldleiders wordt gecreëerd, beïnvloedt het werk van uiteenlopende kunstenaars. Vaak is daarbij de vraag hoe iemand zich moreel en gevoelsmatig verhoudt tot (te nemen) beslissingen uit machtspolitieke overwegingen. Het muziektheaterstuk *Into the Little Hill*, een variant op de *Rattenvanger van Hamelen*, toont hier een minister die zijn kind opoffert om bij het volk in het gevlij te komen. Dat sloot aan bij *Romeinse Tragedies*, waar regisseur Ivo van Hove liet zien hoe drie machthebbers zich verhouden tot hun volk en de democratie.

In de opera *Doctor Atomic* kwamen alle overwegingen en ambities van atoomgeleerde Robert Oppenheimer aan bod in de 4,8 uur voorafgaand aan de eerste atoomproeven. De Libanees Walid Raad ondervond aan den lijve hoe het is ondervraagd te worden door de Amerikaanse geheime dienst en laat zien hoe een verzameling onschuldige bezittingen tot verdachtmakingen kunnen leiden. De jonge regisseuse Emma Dante verbeeldde de mafia-cultuur op Sicilië in *Cani di Bancata*. De dansvoorstelling *Honour Bound* toonde een blik op het leven in Guantánamo Bay. In *Babel*, een tekst van Nobelprijswinnares Elfriede Jelinek gespeeld door het Wiener Burgtheater, vormden de gebeurtenissen in de Abu Ghraib-gevangenis en de opstand in Fallujah het uitgangspunt voor een culturele en antropologische reis in de diepe afgrond van de mensheid en haar samenleving. Daarentegen was de manier waarop de Franse Jérôme Bel en de Thaise Pichet Klunchun hun verschillen onderzoeken ontwapenend, en betraden dansers Akram Khan en Sylvie Guillem elkaars wereld met respect en lichtvoetigheid. Mededogen met de stervenden werd bezongen in de nieuwe opera *Wagner Dream* van de Britse componist Jonathan Harvey. Een verwant programma was *Quatre chants pour franchir le seuil* van de hand van de jong gestorven Franse componist Gérard Grisey. Onderdrukking en compassie, menselijke vermogens die culturele en geografische grenzen overschrijden. Het festivalprogramma weerspiegelde niet alleen de culturele naoorlogse oriëntatie. Makers uit Frankrijk, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten verzorgden samen het grootste deel van het programma, maar het Holland Festival presenteerde ook werk uit Australië, Thailand, Oostenrijk, Italië, Pakistan, België, Litouwen en de Afrikaanse Sahelregio.

De inhoud van de voorstellingen was zeer actueel. Meer disciplinematig gedacht toonde het Holland Festival stijlen en genres in de volle breedte. Op die manier gaf het festival een overzicht van wat zich in de loop van de geschiedenis heeft ontwikkeld op kunstgebied. De afsluiting riep ongetwijfeld herinneringen op aan het Nederlandse debuut van Maria Callas in het Holland Festival op 11 juli 1959. Niemand minder dan de Slowaakse Edita Gruberova kwam voor het eerst sinds vijftien jaar naar het Concertgebouw en bracht een feestelijke avond met opera-aria's. Het Holland Festival is al 60 jaar trouw aan zijn doelstelling: culturele toppers naar Nederland halen en een creatieve, maar kritische impuls geven aan de Nederlandse cultuur in een dialoog met en tussen makers en publiek. De editie van 2007 is een voorbeeld van hoe het Holland Festival de toekomst tegemoet wil treden: met een eigen stempel, geworteld in culturele en maatschappelijke ontwikkelingen, een podium bieden aan kunstenaars die hun visie op verrassende wijze vormgeven.

17 APR 2008
 (mede) betrekking heeft.
 Parasaf voor identificatiedoeleinden,

TOTAALOVERZICHT PROGRAMMA HOLLAND FESTIVAL 2007

From the House of the Dead – Mahler Chamber Orchestra en Arnold Schoenberg Chor

Leoš Janáček's opera *From the House of the Dead* (Z mrtvého domu), naar het gelijknamige verhaal van Dostojevski, vertelt over de sombere onderdrukking van de gevangenen in een Siberisch kamp en de hoop waaraan ze zich vastklampen. Het Holland Festival werkt voor deze prestigieuze productie samen met de Metropolitan Opera in New York, de Scala in Milaan en de festivals van Aix-en-Provence en Wenen. *From the House of the Dead* is voor de opera wat Picasso's *Guernica* is voor de schilderkunst: een meesterwerk van de 20ste eeuwse Europese cultuur en tevens een aanklacht tegen de onmenselijkheid van de mensheid. Deze opera vormt de opening van het 60ste Holland Festival. De voorstelling is in handen van een legendarisch artistiek team: dirigent/componist Pierre Boulez, regisseur Patrice Chéreau en vormgever Richard Peduzzi.

Boulez conducts... – Mahler Chamber Orchestra

Tijdens de 'rustdag' van de opera *From the House of the Dead* dirigeerde Boulez zelf dit concert, met werken van Schönberg, Bartók en Stravinsky. Het Mahler Chamber Orchestra bestaat uit 48 leden met zeventien verschillende, overwegend Europese, nationaliteiten en is in 1997 opgericht door Claudio Abbado. De combinatie van artistieke nieuwsgierigheid en kennis van een zo breed mogelijk repertoire hebben het ambitieuze ensemble op een zeer hoog muzikaal niveau gebracht. Het orkest is 'orchestra in residence' bij het Festival International d'Art Lyrique d'Aix-en-Provence.

Readings – Deborah Warner en Fiona Shaw

De internationaal befaamde en bedrijvige Londense regisseuse Deborah Warner en de gerenommeerde Ierse actrice Fiona Shaw geven vorm aan een theatrale lezing van hun favoriete theaterteksten en poëzie. Hun keuze viel ondermeer op werk van de Engelse klassieker William Shakespeare, de negentiende-eeuwse Amerikaanse dichteres Emily Dickinson, de eveneens negentiende-eeuwse Engelse schrijver en wiskundige Lewis Carrol en de twintigste-eeuwse Ierse absurdist Samuel Beckett. Centraal stonden de Ierse dichter en Nobelprijswinnaar William Butler Yeats (1865-1939). Met *Readings* blazen beide vrouwen de buitengewone poëtische teksten nieuw leven in. Ze volgen daarbij de Engelse traditie van openbare literaire lezingen uit de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw. De actrice en haar mentrix creëren hierbij een intieme en persoonlijke sfeer. Dit wordt verder ondersteund door een geluidsproject met muziek van Mel Mercier en licht en video van Jean Kalman.

A Disappearing Number – Complicite

In zijn nieuwe werk neemt regisseur Simon McBurney als uitgangspunt het hartverscheurende verhaal van de samenwerking tussen de belangrijkste wiskundigen van de 20ste eeuw: Srinivasa Ramanujan, een arme Brahmaan uit Zuid-India, een man die droomt over India en de toekomst en G.H. Hardy, hoofd van de wetenschappelijke staf van de Universiteit in Cambridge. Deze voorstelling omspannt twee continenten en verkent niet alleen de wiskundige dromen van onze nieuwe samenleving, maar gaat ook over culturele identiteit, creativiteit en verbeeldingskracht. Simon McBurney was één van de oprichters van de groep in 1983 en heeft sinds die tijd een significant aandeel in het werk van Complicite gehad. Het oeuvre omspannt eigen bewerkingen van klassieke teksten, maar ook een samenwerking met The Pet Shop Boys in Trafalgar Square en een multidisciplinaire installatie in een ongebruikt metrostation.

Romeinse Tragedies – Toneelgroep Amsterdam

In Shakespeares *Romeinse Tragedies* gaat het om de eeuwigdurende strijd om idealen en macht. In de drie stukken *Coriolanus*, *Julius Caesar* en *Antoniüs & Cleopatra* beschrijft Shakespeare vanuit verschillende invalshoeken de opkomst en ondergang van een politicus. Coriolanus laat zich leiden door lichamelijke driften en trotseert de wil van de massa, Julius Caesar stelt daar de rede tegenover en probeert de gunst van het volk te winnen. Antoniüs en Cleopatra worden verscheurd tussen hun publieke verantwoordelijkheid en hun privéwensen. Lichaam, hoofd en hart vormen de stuwende krachten in het tweeluik *Romeinse Tragedies*, dat een bewerking is van de drie stukken. Ivo van Hove is verantwoordelijk voor de regie, vijftien acteurs van Toneelgroep Amsterdam spelen *Romeinse Tragedies* in zowel een marathonversie als verdeeld over twee avonden.

I feel a great desire to meet the masses once again – Walid Raad

Walid Raad is een uit Libanon afkomstige beeldend kunstenaar die een fictief archief heeft samengesteld over de burgeroorlog in Libanon (1975-1991). Aan de hand van films, foto's en documenten gemaakt door kunstenaars en burgers onderzoekt hij het documentairegenre: wanneer, waarom en hoe worden menselijke ervaringen vastgelegd? Vervolgens construeert Raad op zeer persoonlijke manier 'een' geschiedenis van Beiroet. Doorgaans doet hij dat in installaties en videowerk. Af en toe breidt hij zijn werkterrein uit tot de podiumkunsten.

I feel a great desire to meet the masses once again is een multimediale lezing. Van een zeer persoonlijk relaas over zijn eerste vertrek uit

Documenten
Fiscalisten Juristen
Documentatie en verspreiding d.d.
17 FEB 2008
(mede) Lezing heeft.
paraafvoortentificatiebeleiden,

Beiroet als jonge man schakelt Raad bijna onmerkbaar over naar het verhaal van een onschuldige man die op een luchthaven uren wordt vastgehouden en ondervraagd door de politie. De oorzaak blijkt een interpretatie van ongevaarlijk fotomateriaal dat in de koffer van de man is aangetroffen. Vandaar vertelt Raad verder, over andere verhalen van aanhouding, transport en marteling door (met name) de Amerikaanse overheid. Ook de geheime CIA-vluchten, die in het nieuws kwamen en waarvan de Verenigde Staten hebben toegegeven dat ze uitgevoerd zijn, komen aan bod in een verhaal waarin onschuld en naïviteit plaatsmaken voor wantrouwen en een lichte vorm van paranoia. Walid Raad gaat op zoek naar de missing links en de betekenisvolle verbindingen van ogenschijnlijk materiaal.

Hamlet – The Wooster Group

The Wooster Group is al jaren een trekker in het Holland Festival. De New Yorkse groep speelt sinds 1975 een zeer eigen vorm van theater met gebruik van film, video en geluid, altijd virtuoos geacteerd en met een licht absurdistische toets. Deze *Hamlet* wordt door regisseur Elizabeth LeCompte getypeerd als 'copy-art'. Uitgangspunt voor de voorstelling is Richard Burton's *Hamlet* uit 1964, een Broadwayproductie die ook eenmalig live als film is uitgebracht, tegelijkertijd met de theatervoorstelling. Wooster's *Hamlet* keert de volgorde om: het oorspronkelijke theaterstuk wordt uit de filmfragmenten gereconstrueerd. De film draait de hele voorstelling mee, terwijl de acteurs de scènes naspelen en er een dialoog mee aangaan, met inbegrip van de verschillende camerastandpunten, montageovergangen en close-ups. Burton's legendarische poging om theater via film aan de massa te tonen, wordt door The Wooster Group op het toneel opnieuw tot leven gebracht.

Cani di Bancata – Emma Dante/Sud Costa Occidentale

'Cani di bancata' zijn de straathonden die de markt afschooien naar voedsel en in het gelijknamige toneelstuk van Emma Dante symbool staan voor de maffiacultuur op haar geboorte-eiland Sicilië. De maffia wordt verbeeld door één actrice, de 'mammasantissima'. Zij staat aan het hoofd van de troep honden die met hun staart kwispelen en zich in een rij opstellen om haar met een kus te eren. In deze kudde, deze fuik, dit feest, deze maatschappij, deze broederschap, deze Familie, zijn ze terechtgekomen door geboorte, uit angst of uit liefde, maar uit deze cultuur kan iemand die eenmaal is toegetreden niet meer ontsnappen. Emma Dante, een jonge Italiaanse regisseuse, maakt snel naam met het Siciliaanse gezelschap Sud Costa Occidentale en haar lichtvoetige voorstellingen over dreigende thema's. Met *Cani di Bancata* maakt ze haar debuut in Nederland.

Babel – Wiener Burgtheater

Het Wiener Burgtheater speelt *Babel*, een tekst van de Oostenrijkse schrijfster en Nobelprijswinnares Elfriede Jelinek. Hierin haalt de militante linkse feministe fel uit naar de regering Bush en de Amerikaanse invasie in Irak. De gebeurtenissen in de Abu Ghraibgevangenis en de opstand in Fallujah vormen het uitgangspunt voor een culturele en antropologische reis in de diepe afgrond van de mensheid en haar samenleving. Een belangrijk element daarbij is de vervlechting van geweld, seksualiteit en religie.

Nicolas Stemann, één van de meest vooraanstaande regisseurs van het huidige Duitstalige theater, maakte van *Babel* een tragikomisch essay, waarin de voorstelling groeit van één- naar driedimensionaal. Hij zet het publiek voortdurend op het verkeerde been – en daardoor op scherp – met een steeds wisselende setting die springt van poppentheater naar huiskamer naar nachtclub en gevangenis en weer terug.

De Lobster Shop – Needcompany

De Lobster Shop vertelt het verhaal van Axel, een veertigjarige biogeneticus. Hij werkt aan de nieuwe mens, die alle angsten, verlangens en zelfs de sterfelijkheid overwint. Op een dag verliest Axel zijn zoon. Hij is ontroostbaar, zijn verdriet allesvernietigend. Als niets nog soelaas biedt en zijn vrouw hem verlaat, besluit hij zelfmoord te plegen. Nog één keer gaat hij kreeft eten in zijn lievelingsrestaurant. Maar door een banaal incident – de kelner laat het gerecht op zijn witte kostuum vallen – krijgt de avond een onverwachte wending. In een fractie van een seconde ziet Axel zijn leven voorbijflitsen. Lauwers gebruikt dit verhaal als dekmantel om een aantal actuele thema's als religieuze conflicten, migratiestromen en gentechnologie aan te kaarten. Een fraaie toevoeging aan het rijke palmares van de Needcompany dat in 2006 twintig jaar bestaat. Ook met *De Lobster Shop* houdt Lauwers een pleidooi voor de schoonheid van het leven, hoe imperfect en onvoorspelbaar ook.

Wagner Dream – De Nederlandse Opera

Jonathan Harvey beschrijft de laatste dag in het leven van collega Richard Wagner. Diens ideeën om een opera over het boeddhisme te schrijven worden opnieuw opgeroepen. Op het moment van zijn eigen contact met het transcendentale ervaring, beleeft hij de geschiedenis van Pakriti en Ananda die elkaar vinden in hun poging tot verzaking, zoals Wagner dat in *Die Sieger* had willen beschrijven. Twee werelden, twee culturen ontmoeten elkaar: de westerse, rationele opvatting dat kennis door emotionele ervaring moet worden verworven en de oosterse gedachte dat verlossing alleen gevonden kan worden door zich van zowel vreugde als leed te bevrijden. Door middel van het gesproken woord en zang live

muziek en elektronica worden de verschillen tussen beide werelden op contrastrijke wijze tot uitdrukking gebracht.

Into the Little Hill – Ensemble Modern

Into the Little Hill is een samenwerkingsverband tussen George Benjamin en de dramaturg Martin Crimp, beiden afkomstig uit Groot-Brittannië. Componist George Benjamin heeft slechts weinig werken geschreven voor de menselijke stem, maar voor het lyrische sprookje *Into the Little Hill* werkte hij met een korte tekst. Deze wordt gezongen door twee zangeressen (een sopraan en een contra-alt), waardoor een sterk dramatische spanning ontstaat. De instrumentatie versterkt de verontrustende en vervreemdende mise-en-scène van Daniel Jeanneteau. Martin Crimp greep voor het verhaal terug op een beroemde oude fabel: *Der Rattenfänger von Hameln*. Het verhaal moest namelijk bekend genoeg zijn om een gebroken vertelwijze te kunnen hanteren, maar tevens ruimte bieden voor zowel Benjamin als Crimp om hun artistieke gedachten erop los te laten.

Doctor Atomic – De Nederlandse Opera

Juli 1945. De oorlog bereikt zijn laatste fase. Duitsland heeft zich overgegeven, maar Japan vecht door tot het bittere eind. In de woestijn van New Mexico werkt een groep natuurkundigen, onder de bezielende leiding van J. Robert Oppenheimer, aan de ontwikkeling van de eerste atoombom. Nu, in de laatste uren voor de testexplosie, worden de geleerden echter overvallen door gewetensbezwaren. De discussie laat op, een aantal wetenschappers stelt dat het gebruik van de bom op Japanse doelen niet alleen immoreel, maar ook on-Amerikaans is. Peter Sellars en John Adams gebruikten deze situatie als uitgangspunt voor een nieuwe opera *Doctor Atomic*. Het libretto van *Doctor Atomic* is grotendeels gebaseerd op officiële documenten die tot voor kort geheim waren. Het gaat dan vooral om brieven tussen de geleerden, het legerpersoneel en de overheidsinstanties. Ook is er geput uit gedichten uit de westerse literatuurgeschiedenis, de Bhagavad Gita en een traditioneel Tewa lied. Dit alles is door Sellars gekruid met Faustiaanse elementen.

Era la Notte – Anna Caterina Antonacci, Ensemble Le Cercle de l'Harmonie

Het project *Era la Notte*, een geënceneerd concert voor sopraan en zeven musici, is ontstaan uit een ontmoeting tussen de sopraan Anna Caterina Antonacci en regisseuse Juliette Deschamps tijdens de repetities voor *Les Troyens* van Berlioz met Sir John Eliot Gardiner in het Théâtre du Châtelet. Hier ontstond het idee om een recitalprogramma voor Antonacci te realiseren waarin zij zeer expressieve muziek zingt die uitstekend past bij haar donkere en altijd aangrijpende timbre. Gekozen is voor zeventiende-eeuwse Italiaanse barokmuziek van Claudio Monteverdi, Barbara Strozzi en Pietro Antonio Giramo, waarin de vrijheid van spreken en gebaar alle ruimte geeft voor de wisselwerking tussen de taal van muziek en die van het lichaam.

Sharing the Same Shade – De Veenfabriek

Inhoudelijk vertrekpunt van *Sharing the Same Shade* is de 'persoonlijkheidstest' die wordt toegepast op jeugdgevangenen. Deze test bestaat uit een lijst vragen die aan de gevangenen wordt voorgelegd en ethische dilemma's aan de orde stelt. De test is bedoeld om te achterhalen of de persoon in kwestie uiteindelijk 'goed' of 'slecht' van aard is. Aan het begin van het repetitieproces wordt deze test gemaakt door een eeneiige tweeling: danseres van beroep. De uitkomst van hun test is de voeding van de voorstelling: de tegenstellingen en gelijkenissen in de uitslag van hun test worden gebruikt als basismateriaal voor de regie, choreografie, (song)teksten en beelden. Ook de betekenis van de uitslag 'goed' of 'slecht van aard' wordt op een kritische wijze behandeld. Door het werken met een eeneiige tweeling, ook op het podium, wordt er een tweede laag in de voorstelling geïmplementeerd, namelijk: de 'unieke' mens ten opzichte van de massa – een minderheid versus meerderheid in z'n meest kleine essentiële vorm.

All Fours/Violet Cavern – Mark Morris Dance Group

De sterke band tussen muziek en choreografie die kenmerkend is voor het werk van Mark Morris komt in dit programma volledig tot uitdrukking. De choreografie van *All Fours* kent een aantal duidelijke overeenkomsten met de muziek. Zo heeft Morris de structuur van Bartók's compositie overgenomen. Dit betekent dat er een duidelijk verband is tussen het eerste en het vijfde deel van het stuk en tussen het tweede en het vierde deel. Deel drie vormt het centrum. De choreografie is onrustig, zwaar en explosief en doet denken aan het werk van Bartók's tijdsgenoten Martha Graham en Doris Humphrey. Voor *Violet Cavern* koos Morris voor het eerst de andere route en begon hij bij de dans. Hij ging uit van een breed en complex scala aan dansthema's en variaties. Deze choreografie voor vijftien dansers vormde de inspiratiebron voor het jazztrio The Bad Plus, bestaande uit bassist Reid Anderson, percussionist David King en pianist Ethan Iverson, Morris' vaste dirigent van 1998 tot 2002. De muziek van The Bad Plus kent niet alleen invloeden uit de jazz, maar ook uit de rock, Latin en pop.

Sacred Monsters – Akram Khan Company met Sylvie Guillem

11 APR 2008

(mede) Betrokking heeft.
Paraaf voor identificatie doeleinden,

In *Sacred Monsters* ontmoeten twee sterren van de hedendaagse dans elkaar. Akram Khan oogst veel succes met zijn eigen dansstijl gebaseerd op de traditionele Indiase dansvorm Kathak. Sylvie Guillem is één van de meest succesvolle Europese ballerina's van de laatste decennia. *Sacred Monsters* is een duet waarin vele (schijnbare) tegenstellingen worden samengebracht: traditie en experiment, oost en west, taal en beweging, het lange ranke lichaam van Guillem en het kleine, atletische lichaam van Khan. Een voortdurende beweging tussen heiligen en monsters waarin de individuele keuze uiteindelijk de doorslag geeft. Zowel Khan als Guillem is geschoold in een strenge traditie: Khan in de traditionele Indiase Kathak, Guillem in het strikte keurslijf van de Parijse Opéra. Hun beider herinneringen aan deze harde leerscholen vormden één van de inspiratiebronnen voor het duet.

Pichet Klunchun and Myself – Jérôme Bel/Pichet Klunchun

In september 2004 werd choreograaf Jérôme Bel uitgenodigd in Bangkok een nieuw werk te komen maken voor het Bangkok Fringe Festival. Hij werd er voorgesteld aan de Thaise danser en choreograaf Pichet Klunchun. Klunchun is één van de beste Khonmeesters in Thailand. Khon is de traditionele klassieke Thaise maskerdans. Klunchun staat bekend om zijn choreografieën waarin hij de traditionele dansen aanpast aan een meer hedendaagse stijl. Bel had slechts een vaag idee wat de Thaise traditie inhield. Klunchun kende het werk van Bel absoluut niet.

Er was een relatief korte tijd om samen tot een stuk te komen. Niets lag meer voor de hand dan een verslag te doen van het proces waarin Bel en Klunchun elkaar leerden kennen. Op het toneel staan twee kunstenaars tegenover elkaar die niets van elkaar weten, die een totaal uiteenlopende artistieke praktijk en achtergrond hebben en die bovenmatig in elkaar geïnteresseerd zijn, ondanks de culturele kloof die tussen hun twee werelden liggen. Wat hen bindt is een sociale gevoeligheid, een groot gevoel voor humor en een ongelooflijke open en nieuwsgierige houding.

Honour Bound – Malthouse Theatre en Sydney Opera House

Uit Australië presenteert het Holland Festival een voorstelling die gaat over een schending van mensenrechten en Geneefse conventies: *Honour Bound*. Deze voorstelling toont op indrukwekkende en aangrijpende wijze wat er gebeurt wanneer de angst voor terrorisme het wint van de universele rechten van de mens. *Honour Bound* is geïnspireerd op het verhaal van David Hicks, een Australiër die eind 2001 is opgepakt in Afghanistan als verdachte van terrorisme en sindsdien zonder eerlijk proces in Guantánamo Bay wordt vastgehouden. Het toneelbeeld van *Honour Bound* bestaat uit een grote ijzeren kooi met daarachter een projectiescherm. In deze kooi bewegen zes dansers gekleed in oranje overalls in een atletische choreografie van Garry Stewart, de artistiek leider van het Australian Dance Theatre. Tezamen met documentairebeelden van Bush en interviews met de ouders van Hicks levert regisseur Nigel Jamieson met *Honour Bound* een belangrijke bijdrage aan het debat over de 'War on Terror'.

Lightfoot León in de Westergasfabriek – Nederlands Dans Theater I

Het Holland Festival heeft Lightfoot León uitgenodigd om in juni 2007 een productie te maken in de Zuiveringshal van de Westergasfabriek in Amsterdam. Een bijzondere locatie in een bijzondere omgeving. De Westergasfabriek bestaat uit industriële rijksmonumenten uit de 19e eeuw, gelegen in een modern stadspark. Een optimale culturele omgeving waar veel kunstvormen samenkomen. De gebouwen van de Westergasfabriek zijn verweerd, de sporen van lang en intensief gebruik zijn overal aanwezig. Lightfoot en León lieten zich inspireren door de Zuiveringshal en brachten een tweeluik waarbij het publiek per deel op een andere tribune plaatsnam en in twee helften een nieuwe versie van *Shoot the Moon* zag.

Forsythe, Morris, Fonte – Het Nationale Ballet

Speciaal voor de jubileumeditie van het Holland Festival heeft Het Nationale Ballet een programma samengesteld met drie Nederlandse premières van Amerikaanse dansmakers. Mark Morris' *Sandpaper Ballet* was zowel in de Verenigde Staten als in Londen een enorme hit. Morris is momenteel een van de meest gevraagde choreografen in de Verenigde Staten. Het Nationale Ballet danst nu voor het eerst een werk van hem. *Sandpaper Ballet* is een levendig, licht en ongelooflijk muzikaal werk voor 25 dansers op bekende Hollywoodsongs van Leroy Anderson. Modeontwerper Isaac Mizrahi tekende voor de kleur- en fantasierijke kostuums.

Stepixt was het eerste gedeconstrueerde ballet en luide een nieuwe fase in Forsythe's artistieke ontwikkeling in. In dit ballet voor vier dansers, één ballerina en drie mannen, speelt Forsythe met de traditionele kenmerken van het klassieke ballet en met de traditie van het theater; ook het publiek maakt in zijn ballet deel uit van de voorstelling. 22 Jaar na het ontstaan maakt het ballet daardoor nog steeds een revolutionaire indruk. Forsythe gebruikt voor *Stepixt* een bewerkte en zeer gefragmenteerde opname van Bach's Juristen Chaconne. Het derde werk in dit programma is een wereldpremière van Nicolo Fonte. Fonte volgde zijn opleiding in New York en danste in Canada en bij Nacho Duato in Madrid, waar hij ook zijn eerste choreografieën maakte. In zijn creaties combineert Fonte de klassieke techniek met eigentijdse dansvormen. Momenteel is hij vaste choreograaf van het Göteborg Opera Ballet.

6 x 10 – zes composities van Rob Zuidam, Louis Andriessen, Martijn Padding, Bart de Vries, Guus Janssen en Reza Namavar, uitgevoerd door Nieuw Amsterdams Peil en Schönberg Ensemble.

Het Holland Festival heeft een traditie hoog te houden als het gaat om het presenteren van nieuwe composities van Nederlandse componisten. In het kader van het 60-jarig jubileum heeft het Holland Festival aan zes componisten gevraagd een nieuw werk van circa tien minuten te schrijven om zo tot een staalkaart van de Nederlandse actuele muziek te komen die zich, met zes 'generaties' van ongeveer tien jaar, parallel aan de festivalgeschiedenis heeft ontwikkeld: Louis Andriessen was achttien jaar oud toen het Holland Festival van start ging en zijn hele professionele loopbaan is nauw verbonden met dit jaarlijkse cultuurfeest. Reza Namavar is slechts 25 jaar en vertegenwoordigt de jongste generatie: hij begon te componeren toen hij ongeveer veertien jaar oud was en studeerde bij Martijn Padding en Gilius van Bergeijk. Ook in de keuze voor Nieuw Amsterdams Peil en het Schönberg Ensemble brengt het Holland Festival verschillende invalshoeken en achtergronden van het Nederlandse nieuwe-muzieklevensamen.

Pli selon pli – Asko Ensemble

Pli selon pli (1957-1989) is een sleutelwerk in het oeuvre van de Franse componist Pierre Boulez en een van de belangrijkste peilers van het naoorlogse muzikale modernisme. Het stuk is gebaseerd op de poëzie van de negentiende-eeuwse symbolistische dichter Stéphane Mallarmé. En zoals de teksten van Mallarmé een verzameling losse aantekeningen zijn, is ook de muziek van Boulez in *Pli selon pli* haast een samenraapsel van liederen waaraan de componist nog jaren geschaafd heeft. De fantastisch gebeeldhouwde vocale melodieën, de bijzondere effecten van het prominente slagwerk en de uitbarstingen van voortstuwende energie verlenen het werk een haast hypnotiserende uitstraling en vertegenwoordigen de specifieke stijl van Boulez in optima forma. Dit concert maakt deel uit van de tiende jaargang van de serie Tijdgenoten en staat onder leiding van Reinbert de Leeuw.

Song about the Bad Boys and the News – Metropole Orkest en Alarm Will Sound

Toen we componist John Adams vroegen of hij naar aanleiding van de Europese première van zijn nieuwe opera *Doctor Atomic* zelf een concert wilde samenstellen, kwam hij met een origineel plan: z'n eigen werk in contrast brengen met muziek uit de tijd van 'dr. Atomic' Robert Oppenheimer, de swingjazz van de jaren '30, al lijkt dit op het eerste gezicht een bizarre driehoeksrelatie, tussen de lichtvoetige amusementsmuziek van het interbellum, het drama van Oppenheimers dodelijke uitvinding en de nuchter observerende clockwork-stijl van Adams zelf. Op het programma ondermeer twee fragmenten uit Adams' kameropera *I Was Looking at the Ceiling and then I Saw the Sky*, een Nederlandse première.

Alarm Will Sound

Alarm Will Sound is een twintigkoppige jonge band uit New York met als missie hedendaagse muziek – in de breedste zin van het woord – uit te voeren en op te nemen. In zijn nog prille geschiedenis maakte Alarm Will Sound al furore in de Verenigde Staten. De New York Times bedacht de band al met het epitheton 'the future of classical music'. Als nieuw geluid uit het westen nodigden we hen uit om in een eigen concert een dwarsdoorsnede van hun kunnen te presenteren. Naast een speciaal voor hen geschreven werk van de Duitse componist Wolfgang Rihm en Arcadiae Mechanicae Perpetuum van Sir Harrison Birtwistle spelen ze een bonte mix van de middeleeuwse Ars Nova-componist Johannes Ciconia, de (voor het ensemble gearrangeerde) pianostudies van *Conlon Nancarrow* en een fragment uit John Adams' *Hoodoo Zephyr*. Het geheel wordt bovendien gelardeerd met ensembleversies van werk van DJ's en elektronicahelden als Autechre, Mochipet en Venetian Snares.

Fama – Klangforum Wien

Het huis van Fama uit het twaalfde boek van Ovidius' *Metamorphosen* was het theatrale en muzikale uitgangspunt voor een zelfbedachte en gebouwde luisterruimte. Volgens de legende woont Fama, de godin van het gerucht, op een centrale plek tussen de aarde, zee en hemel. Haar huis heeft ontelbaar veel ingangen en uitgangen en is gebouwd van galmend brons dat alle geluiden hoorbaar maakt. Vanuit het huis kan alles wat overal ter wereld gebeurt worden gezien en ontvangt het luisterende oor elke stem. Er is geen stilte, maar ook geen lawaai, slechts het zachte mompelen van alle geluiden die uit de verte klinken, wat Ovidius vergelijkt met het ruisen van de golven van de zee. De luisteraar bevindt zich in het huis van Fama, een luisterruimte in een soort doos, bedacht door componist Beat Furrer en in samenwerking met LIMIT Architects vormgegeven door toneelschrijver Christoph Marthaler. De muren zijn opgebouwd uit beweegbare klankkasten, waarbinnen de musici en het koor staan opgesteld. Door middel van geluidsreflectie en het openen en sluiten van de wandpanelen wordt het geluid van buiten de ruimte op verschillende manieren geabsorbeerd en gefilterd. Alles gebeurt zonder toevoeging van elektronische hulpmiddelen.

Hidden Voice – Asko Ensemble en Nieuw Ensemble

Jonathan Harvey's muziek getuigt van een grote verbeeldingskracht en inventiviteit. 'Het is belangrijk te proberen iets voor mensen te doen met je muziek, om ze zich iets te laten realiseren wat ze zich voorheen niet realiseerden', zei hij tijdens een interview. Deze opmerking vormt een sleutel tot Harvey's muziek. Met alle middelen die hem ter beschikking staan, schept hij een sfeer van spiritueel zoeken en begrip, die doorklinkt in vrijwel al zijn werken. Het Asko Ensemble en Nieuw Ensemble stelden in samenwerking met de componist zelf een muzikaal portret samen met vijf bestaande stukken en één nieuw werk.

Quatre chants pour franchir le seuil – Radio Kamerorkest

In 1998 schreef Gérard Grisey zijn *Quatre chants pour franchir le seuil* (Vier liederen om over de drempel te komen). Een paar dagen na de voltooiing stierf de componist op 52-jarige leeftijd aan een slagadergezwel. Gérard Grisey behoort samen met Tristan Murail en Hugues Dufourt tot de zogenaamde Franse spectrale school. In het kort gezegd wordt deze muziek gekarakteriseerd door de hypnotische werking van lange klanken. Nieuwe klanken kunnen gevonden worden door het spectrum van allerlei concrete geluiden te analyseren en om te zetten in instrumentale equivalenten. Tijd, harmonie en kleur zijn muzikale parameters. Gekozen is een programmatische combinatie te maken met Moessorgski's *Liederen en Dansen van de Dood*, één van de belangrijkste liederencycli uit de muziekgeschiedenis. Wij stelden Alexander Raskatov voor drie 'bruggen' toe te voegen. De 'brug' is een interlude tussen elkaar opeenvolgende liederen waarbij het begin van het tussenspel het slot van het voorafgaande lied is en het einde van de interlude het begin van het volgende lied voorbereidt.

Requiem for a dying planet – Ernst Reijseger, U Concordu E Tenore de Orosei (zangers uit Sardinië), Mola Sylla (Senegal)

Requiem for a dying planet is geen vervolg op Al Gore's klimaatfilm, maar de poëtische titel bij een al even poëtisch project rond cineast Werner Herzog. Zijn films *The White Diamond* en *The Wild Blue Yonder* worden live van muziek voorzien door de onwaarschijnlijke combinatie van een traditioneel Sardijns vocaal kwintet, een Senegalese zanger/fluitist en een Amsterdamse cellist. Die laatste, Ernst Reijseger, is de bedenker van deze originele filmscore, die ook op de gelijknamige CD hoge ogen gooide. Samen met U Concordu e Tenore de Orosei en Mola Sylla tekent Reijseger een fijn filigraanwerk van klanken bij Herzogs beeldvertellingen. Muziek speelde altijd al een centrale rol in het werk van Herzog, zowel in zijn documentaires als in de fictiefilms vormt de klankband een integraal onderdeel in het creatieve proces.

Jazzin' up – Koninklijk Concertgebouworkest en Wayne Shorter Quartet

Een jazzkwartet en een symphonieorkest vormen een ongewone combinatie. Het Koninklijk Concertgebouworkest gaat de uitdaging aan met jazzcomponist/saxofonist Wayne Shorter om een spectaculair programma in het Holland Festival te brengen. Het Wayne Shorter Quartet bestaat uit Shorter zelf, drummer Brian Blade, bassist John Patitucci en pianist Danilo Perez. Het geheel staat onder leiding van dirigent Markus Stenz.

Wayne Shorter werkte als componist voor en saxofonist bij illustere groepen als Art Blakey's Jazz Messengers, Miles Davis' '60s kwintet en de fusion supergroep Weather Report die hem verzekerde van een plek in de Jazz Hall of Fame. Maar ook zijn kenmerkend geluid, zijn onvergelykbare expressie op zowel tenor- als sopraansaxofoon en zijn unieke frasering hebben hem sinds lang al tot de onsterfelijken van de jazz bestempeld.

Music in 12 Parts – Philip Glass Ensemble

Music in 12 Parts, door componist Philip Glass geschreven tussen 1971 en 1974, is een zorgvuldig geconstrueerde encyclopedische samenvatting van repetitieve technieken die Glass sinds de jaren '60 heeft vervolmaakt. In het repertoire van Glass neemt het werk een belangrijke plaats in, niet alleen vanuit historisch oogpunt (het is het langste en meest ambitieuze concertwerk voor het Philip Glass Ensemble), maar ook vanuit een puur esthetische optiek. *Music in 12 Parts* is namelijk tegelijkertijd een solide oefening in muziektheorie alsook een uiterst fascinerende compositie. Het werk bestaat uit vier 'concerten' van elk drie delen die zo'n vijftig minuten duren. Het Philip Glass Ensemble, begin jaren '70 nog vrij onbekend, speelde delen uit dit werk al in 1975 in het Holland Festival. 'Destijds waren we bezig een nieuwe muzikale taal te scheppen', licht Glass zijn komst toe, 'maar nu kennen we die taal en spreken we hem vloeiend.'

Hoorteksten: Zwaar Water – Maarten Ornstein

Net op het moment dat het klassieke radiohoorspel in de lage landen op sterven na dood lijkt, komt een jonge wilde bij het Holland Festival aankloppen om zomaar eventjes twaalf exemplaren ineens te slijten. Componist en muzikant Maarten Ornstein wil het genre ook live op de kaart zetten en bedacht een dozijn minihoor spelen over 'water, eten of de liefde... of een combinatie'. Hij nodigde schrijvers uit als Maria Barnas, Gillis Biesheuvel, Adriaan Jaeggi en Niek Kemps. Zowel tekst, muziek als achtergrondgeluiden worden grotendeels live uitgevoerd. Op het podium naast Maarten Ornstein onder anderen: Ingejan Ligthart Schenk, Xenia Meijer, Joshua Samson, Kristen Denkers en Jeannine Valeriano. Samen met deze live versie verschijnt *Zwaar Water* als CD op het label de hoorspelfabriek van Marlies Cordia.

Celestial Excursions – Robert Ashley

In zijn opera *Celestial Excursions* brengt Robert Ashley het thema ouderdom onder de aandacht. Wat houdt mensen bezig als ze weten dat ze zich in de herfst van hun leven bevinden? Zijn ze bang dat ze niet pijnloos en stil in hun slaap zullen overlijden, gaan ze ervan uit dat oude ruzies nooit meer bijgelegd worden? Volgens Ashley zijn ouderen interessant omdat ze geen toekomst hebben: 'The future is what to eat for breakfast or where did I leave my shoes. Everything else is in the past.' Op tweeënzeventigjarige leeftijd las Ashley het werk van William Faulkner en vroeg zich af welke boodschap hij uit de tekst zou hebben gehaald als hij deze vijftig jaar eerder had gelezen. Ashley's conclusie is dat je zelf oud moet zijn om ouderen te begrijpen. Volgens hem breken ouderen soms met conventionele regels en omgangsvormen vanwege ziekte, boosheid of zomaar zonder reden. 'Mostly they have given up on the promises of religion – life after death, immortality, etc. Mostly they are concerned with dignity. Living with dignity. And dying with dignity. But they are still obliged, as human beings, to make sounds. They are obliged to speak, whether or not anyone is listening.'

there is still time – Paul Griffiths, Frances-Marie Uitti

Met *there is still time* brengen schrijver en musicoloog Paul Griffiths en celliste Frances-Marie Uitti een intieme en geraffineerde Hamledezing. Uitti speelt bij de door Griffiths geschreven en voorgelezen Hamlettekst, waarbij het vocabulaire bijna volledig afkomstig is uit de monologen van Ophelia, die van Shakespeare slechts 482 woorden in de mond gelegd krijgt. 'Wat voor mij zo interessant was, is het idee dat iemand min of meer opgesloten zit, niet in staat om andere woorden te gebruiken en probeert zich te uiten, maar daarbij constant tegen de muur aan loopt', aldus Griffiths. De cellomuziek van Uitti reageert op de tekst. Ze is op dezelfde wijze gestructureerd, maar laat ook ruimte voor improvisatie. Uitti gebruikt zoals steeds in haar werk verschillende instrumenten en technieken, waaronder de door haarzelf ontwikkelde speelwijze met twee strijkstokken.

Twentytwentyone – Laptop Quartet

Dat (draagbare) computers na draaitafels en allerhande elektronische geluidseffecten als volwaardige instrumenten hun opwachting maken op het concertpodium is natuurlijk niet nieuw meer. Maar een laptopviertal, jonge musici keurig rond de tafel alsof ze een strijkkwartet waren, is uniek. *Twentytwentyone* brengt, zoals de naam doet vermoeden, repertoire uit de twintigste en eenentwintigste eeuw. De vier Litouwers Arturas Bumsteinas, Lina Lapelyte, Vilius Lys en Antanas Dombrovsky maakten met hun elektronisch kwartet eerder al de podia van Vilnius en Warschau onveilig. Ze brengen in het Bimhuis hun eigen interpretaties van beroemde en minder gekende grafische partituren, en grafische kunstwerken die hen interessant lijken als inspiratiebron voor klank. Uiteraard worden de verklankte werken, van ondermeer James Tenney, Viking Eggeling, Cornelius Cardew en Robert Smithson, ook geprojecteerd

The Last Jukebox on Earth / Orange Slice – David Dramm

Dit is de laatste Jukebox op aarde en David Dramm kiest de platen. Een internationale fine-fleur aan musici testen zijn extreme herwerkingen, iedereen van Edgard Varèse tot de Western Swing Mavericks Bob Wills en de Texas Playboys passeren de revue. Een vulkanische pianomarathon van Xenakis en obscure popjuweeltjes van Burt Bacharach, Pierrot Lunaire en Moon River, de Sex Pistols of Rodgers & Hammerstein. Of is het allemaal Dramm zelf, wiens muziek als caleidoscopisch omschreven wordt, 'op het scherp van de snee tussen Charles Ives, Jimmy Hendrix en Lou Reed?'. Het Bimhuis en het Holland Festival geven de Nederlandse 'Derrida der componisten' graag carte blanche. Deze unieke avond eindigt met een uitvoering van Dramm's *Orange Slice*, door de Zwitserse pers geroemd als 'monumentaal... de klank van extase'.

An Evening with Edita Gruberova – Edita Gruberova, Nederlands Philharmonisch Orkest

De internationale media komen woorden te kort om Edita Gruberova's zangkunsten te bejubelen. 'Queen of the Belcanto', 'Prima Donna Assoluta' en 'Königin der Koloraturen', zijn enkele van de lofuitingen die haar ten deel vallen. Zij staat al bijna veertig jaar aan de top en vierde triomfen op de grootste operapodia ter wereld, zoals de Milanese Scala, de Opéra National Paris en de Royal Opera House Covent Garden. Beroemd is zij om haar vertolkingen van Zerbinetta, Maria Stuarda, Elisabetta en Donna Anna. In 2003 debuteerde ze als Norma, de meest prestigieuze belcantopartij voor een coloratuursopraan. In het slotconcert van het Holland Festival treedt zij op met het Nederlands Philharmonisch Orkest onder leiding van Ralf Weikert in een programma met bekende aria's. Zij brengt onder meer de aria *Casta Diva* uit *Norma* en de waanzinscène *Il dolce suono* uit *Lucia di Lammermoor*.

Accountants Fiscalisten Juristen
Document voor de notariële verlijding d.d.

14 DEZ 2007

(mede)verantwoordelijk
Paraaf voor identificatiedoeleinden,

3.2 De Context

INLEIDINGEN EN NAGESPREKKEN

Zoals gebruikelijk is bij het Holland Festival zijn bijna alle voorstellingen voorafgegaan door een inleiding door een ter zake kundige spreker. In de inleiding wordt informatie gegeven over de maker en worden de door het festival gepresenteerde stukken van achtergrond voorzien. Behalve bij een paar concerten die zich om verschillende redenen niet leenden voor een inleiding (bijvoorbeeld Brian Wilson in Carré) is bij alle optredens een inleiding verzorgd.

Een Meet the Artist is gehouden met: Deborah Warner (en in haar kielzog Fiona Shaw en Mel Mercier), Akram Khan en Sylvie Guillem, Paul Lightfoot en Sol Léon, Simon McBurney, Walid Raad, Nigel Jamieson, Emma Dante, Mark Morris, Elisabeth Lecompte en Jonathan Harvey.

Voor de organisatie van dit onderdeel wordt sinds 2006 samengewerkt met de Firma Theaterkennis, een bureau van theaterwetenschappers Nathalie Wevers en Sarah Koolschijn.

DISCUSSIES / LEZINGEN

Nuclear Reactions

Gekoppeld aan de presentatie van *Doctor Atomic*, de opera van John Adams en Peter Sellars over de geboorte van het atoomtijdperk, organiseerde het Holland Festival vier bijeenkomsten met als vertrekpunt onze collectieve angsten, ooit gevoed door de schade van nucleaire explosies en de kracht van het atoom, maar nu veel meer door wereldwijd terrorisme en fundamentalisme. Nucleaire dromen en nachtmerries zijn weer actueel nu we een soort renaissance meemaken in de verspreiding van kernwapens en kernenergie. Landen als Iran en Pakistan mengen zich met kernwapens in het wereldwijde machtsspel terwijl in de Verenigde Staten het inzetten van kernwapens weer bespreekbaar is. *Nuclear Reactions* vroeg wat dit ons vertelt over de staat van de wereld, onze toekomst en over onszelf.

Maandag 11 juni werd de aftrap gegeven door een uitgebreid gesprek met de makers van *Doctor Atomic*, componist John Adams en librettist/regisseur Peter Sellars. Elmer Schönberger was moderator van het gesprek en voorzag het publiek van een gedegen inleiding over de samenwerking tussen de twee kunstenaars. De avond werd opgeluisterd door het Doelenkwartet dat drie werken van Adams speelde.

Donderdag 15 juni draaide in het Ketelhuis *Wonders are Many*, een documentaire waarin beelden van de totstandkoming van zowel de opera als de atoombom met elkaar versneden worden. Jon Else, auteur/regisseur van de documentaire, was aanwezig voor een interview na afloop. Raymond van den Boogaard, de nieuwe redacteur Kunst bij NRC Handelsblad, was gespreksleider.

Op vrijdag 16 juni had het debat een uitgesproken positieve insteek. Pieter Hilhorst leidde de avond in met een gesproken column. Zijn 'kortgebroekte denker' (als aanduiding van iemand die enigszins naïef en zonder een ingevuld toekomstscenario de wereld tegemoet treedt) zal de aanwezigen nog lang bijblijven. Andrée van Es was vervolgens gespreksleider van een panel. Haar partners waren schrijver en worldconnector Naema Tahir, filosoof Ralf Bodelier en Clingendaelmedewerker Sico van der Meer.

Maandag 18 juni vormde de afsluiting met een uitgesproken politiek thema: de renaissance van de kernenergie, een hoogst actueel onderwerp in de betrekkingen tussen Iran of Noord-Korea en de Verenigde Staten, maar ook in Groot-Brittannië waar binnenkort een besluit moet worden genomen over de vervanging van de kernkoppelen op de onderzeeboten. De al dan niet terechte vrees voor nieuwe kernmachten, het beleid van de Verenigde Staten in relatie tot hun 'War on Terror' en de (on)mogelijkheid van actievoeren kwamen uitgebreid ter sprake. Na een presentatie door Rebecca Johnson van het Britse Acronym Institute leidde Harm Ede Botje een gesprek tussen haar en atoomgeleerden Praful Bidwai en Achin Vanaik. De serie is samengesteld in samenwerking met curator Michiel Schwarz.

Samenwerkingspartners: John Adams Institute, Transnational Institute, NRC Handelsblad, Ketelhuis.

Why Art?

THE OLD BRAND NEW is opgezet als een Engelstalige lezingenreeks waarbij binnen- en buitenlandse sprekers met een achtergrond in uiteenlopende disciplines, van beeldende kunst en theater tot dans en architectuur, vanuit verschillende, oscillerende perspectieven, op een deelonderwerp reflecteren. Door het begrip 'nieuw' te bekijken in het licht van 'oude' onderwerpen als historisch bewustzijn, virtuositeit, schoonheid, kennis, entertainment en radicaliteit, beoogt de lezingenreeks THE OLD BRAND NEW 'nieuw' van zijn sleetse imago te bevrijden en in al zijn complexiteit te belichten. De eerste bijeenkomst van de serie THE OLD BRAND NEW in het Holland Festival heette *Why Art?* en behandelde de (potentiële) rol van de kunst in een geglobaliseerde en conflictueuze samenleving. Sprekers waren Bazon Broek, Tim Etchells

en Adrian Heathfield.

Partners: De Appel, Rietveld Academy Studium Generale, Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten - HK Lectoraat voor Kunstpraktijk en artistieke ontwikkeling, Lisa, Springdance, If I can't dance.

Workshop in samenwerking met Theater Gasthuis

Nadat de afgelopen twee jaar de samenwerking tussen Theater Gasthuis en het Holland Festival vorm had gekregen in An Academy bleek bij deze partner nu meer behoefte te bestaan aan verdieping in het werk van één enkele maker. In eerste instantie koos Theater Gasthuis voor het uitnodigen van Walid Raad om hem een soort masterclass te laten geven over het ontwikkelen van documentair theater, een vorm die in Nederland bij jonge makers in opkomst is. Door gebrek aan tijd in 2007 is deze sessie doorgeschoven naar mei 2008.

Masterclass repertoire

Mark Morris was al vóór het optreden van zijn eigen groep in Amsterdam aanwezig bij de laatste repetities van *The Sandpaper Ballet* bij Het Nationale Ballet. Dit was voor het Holland Festival een kans hem in contact te brengen met verschillende vakgenoten in Nederland. De les vond plaats op maandag 18 juni en werd gedaan door 28 dansers. Na de klassieke les nam de wereldwijd gewaardeerde danser/docent Joe Bowie het roer over en studeerde repertoire in met elf dansers. De les is opgenomen door Henk van Dijk, videomaster van Het Nationale Ballet. Samenwerkingspartner: Henny Jurriënsstichting.

Masterclasses voor het ITs Festival

Met het Internationaal Theaterschool Festival onderhoudt het Holland Festival contact over een kruisbestuiving tussen het festival van het beginnend talent en dat van de gerenommeerde kunstenaars. Dit jaar kreeg dit concreet vorm in een masterclass door de Italiaanse regisseuse Emma Dante. Studenten van zowel de acteurs- als de regisseursopleiding waren benaderd om deel te nemen. Het Holland Festival regelde een tolk. Emma Dante heeft anderhalf uur lang zeer geanimeerd met 33 studenten gewerkt aan de fysieke aanwezigheid van de acteur op scène. 's Avonds hebben 26 studenten de voorstelling bezocht.

Kunstkritiek

Een traject waarin het Holland Festival partner is en dat pas begin 2008 afgerond zal zijn, is de samenwerking met het Domein van Kunstcritiek en twee andere festivals, Cement en Springdance. Het Domein biedt professionele critici uit verschillende kunst disciplines en media de mogelijkheid hun ervaring, kennis en visie met elkaar te delen. In 2007 lag de focus van het samenwerkingstraject op de ontwikkeling van het kwaliteitsbegrip in relatie tot interculturele en interdisciplinaire kunstuitingen. Door het begrip kwaliteit concreet inhoud te geven voor ten minste een reeks nationale en internationale performances en daar op verschillende plekken en met meerdere partijen gesprekken over te voeren, blaast het project *De kwaliteit van...* het debat nieuw leven in, met als doel de ontwikkeling en formulering van eigentijdse en actuele kwaliteitsoordelen.

Tijdens het Holland Festival bezocht een groep van zes tot tien critici een vijftal voorstellingen en voerde vervolgens discussie over kwaliteit en criteria. Publiciste Nezha Haffou gaf een masterclass die begin september een tweede deel kreeg. In aparte bijeenkomsten bracht de groep verslag uit van hun bevindingen. Daarnaast nam de groep deel aan andere onderdelen van De Context. Een publicatie over het hele traject (maart-november) vat het onderzoek en de resultaten samen. Deze publicatie is in februari 2008 verschenen.

Partners: Theater Instituut Nederland/Domein voor Kunstcritiek, festival CEMENT 2007, Springdance/festival 2007 en Holland Festival 2007.

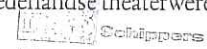
Lezing Theatermaker

In 2006 bestond het vakblad *Theatermaker* tien jaar. Dit feest werd opgeluisterd door een bevlogen lezing door Gerard Mortier, die zijn toehoorders het nut en de zin van theater en de verbondenheid met de politiek in klinkende woorden duidelijk maakte. Deze lezing was zo succesvol dat de hoofdredactie besloot tot een vervolg en het Holland Festival benaderde voor een samenwerking. Met het oog op de veranderende infrastructuur in de Nederlandse podiumkunsten werd Frank Baumbauer, intendant van de Münchner Kammerspiele, uitgenodigd te komen praten over de voor- en nadelen van een stadsgezelschap. Baumbauer hield een zeer onderhoudend en leerzaam verhaal. Helaas liet de Nederlandse theaterwereld het nogal afweten.

Partners: Theatermaker, Goethe Instituut.

Museumlezingen

De Stichting Museumjaarkaart benaderde het Holland Festival met het verzoek een activiteit te ontwikkelen voor hun

 Accountants fiscalisten Juristen
 Document waarop onze verklaring d.d.

11 APR 2008

(mede) bevestiging heeft.
 Paraf voor identificatie doeleinden,

jaarkaarhouders. Het festival ontwikkelde twee lezingen waarbij de beeldende kunst en de podiumkunsten elkaar kruisten. In Theater Instituut Nederland gaf ontwerper Anthon Beeke een zeer inspirerend kijkje in zijn keuken, waarbij hij duidelijk maakte hoezeer voor hem een affiche een publiek heeft en hoe hij al dan niet inspeelt op een actualiteit die zijn publiek (voornamelijk op straat) raakt.

In de Pleinfoyer van de Stadsschouwburg hield historicus Harm Snel een lezing over Sarah Bernhardt, aan wie een tentoonstelling is gewijd in het Joods Historisch Museum.

De lezingen werden aangekondigd via de kwartaalbrochure van de stichting Museumjaarkaart en via de site van het Theater Instituut Nederland. De lezingen waren gratis toegankelijk voor houders van de jaarkaart die ook een entreebewijs van het Holland Festival konden tonen.

Partners: Stichting Museumjaarkaart, Theater Instituut Nederland.

Lezing Spencer Tunick

De stichting Dream Amsterdam realiseerde deze zomer haar eerste evenement: een fotosessie door de Amerikaanse beeldend kunstenaar Spencer Tunick, met het Holland Festival als medepresentator. Tijdens het eerste weekend in het festival stond de matineuze opnamesessie gepland ('s ochtends om 4.30 uur). De maandag daarna gaf Tunick in het Stedelijk Museum een lezing over de totstandkoming van zijn werk.

Partners: Dream Amsterdam, Stedelijk Museum.

Jubileumtentoonstelling: *Of all the people in All the World Holland Festival*, 10 juni – 23 juni

Het Holland Festival wilde zijn 60ste verjaardag niet voorbij laten gaan zonder activiteiten die zich bij uitstek zouden uitspreken over het meer algemene karakter van het festival. Het plan dat gerealiseerd werd, een performance/installatie van Stan's Cafe Theatre Company uit Birmingham, paste in alle opzichten bij het festival en stond ook op zichzelf als evenement. *Of all the people in All the World Holland Festival* gebruikt rijstkorrels om formele abstracties en statistieken tot leven te brengen. Iedere korrel staat voor één persoon; het publiek wordt expliciet uitgenodigd die ene korrel te vergelijken met de miljoenen korrels die men niet is. Gedurende de periode van performance wegen de medewerkers van Stan's Cafe hoeveelheden rijst die bepaalde groepen mensen representeren. Vervolgens worden de gelabelde hoeveelheden geplaatst in een steeds groeiend en veranderend landschap. Het startpunt is de bevolking van een stad, het aantal doktoren en soldaten, het aantal mensen dat dagelijks wordt geboren en sterft (in de stad of in een land), de hoeveelheid mensen die op de maan hebben gelopen. Vandaar uit wordt verder gewerkt met specifiekere vergelijkingen. Voor het Holland Festival plaatste Stan's Cafe bijvoorbeeld een kleine serie over de ontwikkeling van de atoombom en de gevolgen daarvan, in relatie tot de opera *Doctor Atomic* en de discussieserie die het festival presenteerde (bemanning van de *Enola Gray*, daadwerkelijke doden van de Hiroshima bom, werknemers van het Oak Ridge Onderzoekslaboratorium Tennessee 1945, Robert J. Oppenheimer, de spelers van *Doctor Atomic*, John Adams).

Of all the People in all the World Holland Festival paste bij het festival om meerdere redenen. Ten eerste was de vorm van de installatie bijna een samenvatting van wat het Holland Festival in zijn geheel biedt: een live performance die op een bepaald tijdstip begint en eindigt, een installatie die permanent open is voor publiek en waar je even langs kunt lopen, een interactie met publiek doordat mensen actief vragen konden voorleggen aan de researchers die vervolgens in de installatie een plek vonden, een openbaring van soms onverwachte verbanden tussen kunst en maatschappij en een uitnodiging over wereldwijde vergelijkingen na te denken.

Naast het bovengenoemde 'algemene' wereldbeeld vond ook de stad Amsterdam, en heel specifiek de locatie aan het IJ, een plek in bijvoorbeeld de volgende serie die geplaatst was aan de waterkant van het Atrium: bezoekers van het Scheepvaartmuseum 2005, werknemers van de Rotterdamse haven, passagiers reizend door de haven van Amsterdam 2005, Jacques Brel, 4tuoze Matrozen. Een andere aan het festival gerelateerde serie was die van het aantal gevangenen op verschillende plaatsen in de wereld (in Theater Bellevue stond de voorstelling *Honour Bound*, over een gevangene in Guantanamo Bay).

De installatie/performance was permanent te bezichtigen. Op twee momenten werd gewerkt aan het landschap en kon het publiek ook actief vragen kwijt bij de makers: tussen 12.00 en 15.00 uur en tussen 18.00 en 21.00 uur. Voor deze tijden was expliciet gekozen om lunch- en dinergasten van de Star Ferry mee te krijgen. 's Avonds was er natuurlijk een vanzelfsprekende inloop van de concerten. Tijdens de performance-uren werden nieuwe statistieken onderzocht en afgewogen en kregen een plaats in het landschap. Daarnaast kon het publiek zich laten informeren over de verschillende gegevens, zelf onderzoeksvragen stellen en een aandenken aanschaffen in de vorm van een gepersonificeerde rijstkorrel. Deze korrel kon men vervolgens aan een rijstberg toevoegen of meenemen naar huis.

Bijna 4.000 kilo rijst werd verwerkt. De rijst heeft na afloop een tweede bestemming gekregen.

AGENCIJA ZA FISCALISACION JURISTEN
Dobrovoljno d.o.o.

19 JUN 2008

(med. - AN - ANU) deeft.
Paraaf voor identificatiedoeleinden,

3.3 EarFuel/EyeFuel

Wie in juni het Holland Festival bezocht, merkte dat er meer muziektheater was dan de genreljst in de programmapocket aangaf. Onder de noemers EarFuel en EyeFuel – een soort ‘fringe’ en tegelijkertijd ook weer niet – kwamen al voor de derde keer opmerkelijke artiesten aan bod die zich vaak weinig aantrekken van al te strenge disciplinaire afbakeningen. Zo waren de concerten in de EarFuelreeks meer dan alleen maar brandstof voor de oren; meestal verschilden ze niet eens zoveel van wat normaliter als theater bestempeld zou kunnen worden. En hoewel EyeFuel een soort ‘traject van beeldende verbanden’ wil zijn, kwam ook de avontuurlijk ingestelde muzikliefhebber ruimschoots aan zijn trekken.

Met *Celestial Excursions* van de New Yorkse componist en theatermaker Robert Ashley (muziek, libretto, regie) kregen we het afscheid van een muziektheatermonument. Ashley aanvaardt met deze voorstelling dat hij er straks niet meer is en dat hij aan het dementeren is. *Celestial Excursions* haakt letterlijk in op het festivalthema: het gaat over compassie, berusting, het loslaten van de toekomst.

Met *there is still time* van Paul Griffiths (tekst en stem) en Frances-Marie Uitti (muziek) en zeker ook met de double-bill *Hoorteksten: Zwaar Water* van Maarten Ornstein en *Voices and Piano* van Peter Ablinger (compositie) en Guy Vandromme (piano), konden we spreken van een comeback van het hoorspel.

there is still time en *Hoorteksten* plaatsten de stem in het middelpunt van de belangstelling, als een breukvlak tussen het auditieve en het fysieke, tussen het muzikale en vertellende. Op het moment van uitsterven lijkt het hoorspel weer helemaal terug te zijn. Deze programma's vormden dan ook bewust een driehoeksconstellatie. Eén ervan was zeer narratief: de kleine theaterverhaaltjes van Maarten Ornstein, met heldere personages en een trefzeker begin, midden en einde. Aan de andere kant is er de extreme abstractie van Peter Ablinger. Hij bewerkte beroemde speeches van ondermeer Ghandi, Luther King en Moeder Theresa. Maar 'I have a dream' hoor je eigenlijk niet terug; de stemfrequenties zijn omgezet in een pianopartituur. Ten slotte had je Uitti en Griffiths: twee pitbulls in hun domein, zeer aan elkaar gewaagd. Griffiths baseerde zich op de woordenschat van het personage Ophelia. Zo werd Shakespeare een 'pretext' - in alle betekenissen van het woord - waarmee Griffiths mee aan de haal gaat.

Met *Sharing the Same Shade* van De Veenfabriek kreeg het publiek een voorstelling en fringe in één pakket. Na een muziektheatervoorstelling zoals we die van De Veenfabriek kennen, was er telkens meteen een 'after concert' in dezelfde zaal. Elke avond werden verschillende gastartiesten uitgenodigd om commentaar te geven op die voorstelling.

Visuele muziek was dan weer wat de Litouwse jongens en meisjes van *Twentytwentyone* Laptop Quartet voorschotelden. Vier jonge musici uit Litouwen continueren de traditie van een expressievorm die gewoonlijk tot een oudere generatie wordt gerekend: het 'genre' van de grafische partituur. Geen conventioneel notenschrift, maar ware visuele diagrammen die tijdens de performance op de achtergrond geprojecteerd werden.

In aanwezigheid van HM Koningin Beatrix bracht Ernst Reijseger met *Requiem for a dying planet* een kleurrijk en felgesmaakt spektakel. Reijseger hing dit concert op aan de films van Werner Herzog, waarbij hij, geholpen door de Senegalese zanger Mola Sylla en traditionele Sardijnse volkszangers van de Tenore e Concordu de Orosei een sprookjesachtig klankentapjijt verzoon.

 De Ruijters
Accountants Fiscalisten Juristen
Document verspreiden en verdeling d.d.

19 APR 2008

(mede) bevestiging heeft.
Persaf voor identificatiedoeleinden.

3.4 Prestatieoverzicht

In het verslagjaar heeft het Holland Festival 48 producties gepresenteerd. Het aantal voorstellingen is 206, met een totaal aantal bezoekers van 69.452.

	Aantal voorstellingen	Aantal bezoekers
Theater Bellevue	14	940
Bimhuis	10	1.805
Koninklijk Theater Carré	3	2.860
Het Concertgebouw	4	6.349
Muziekgebouw aan 't IJ	14	7.613
Het Muziektheater	17	21.378
Stadsschouwburg	13	5.339
Westergascomplex	26	9.925
Atrium Muziekgebouw aan 't IJ	1	6.500
De Context	104	5.067
Totaal	206	69.452

3.5 Radio en Televisie

SAMENWERKING NPS

INBRENG RADIO EN TELEVISIE

From the House of the Dead (Janáček) – Mahler Chamber Orchestra o.l.v. Pierre Boulez
Live uitgezonden 29 mei 2007 (radio 4)

6 x 10 – Schönberg Ensemble & Nieuw Amsterdams Peil o.l.v. Reinbert de Leeuw
Live uitgezonden 30 mei 2007 (radio 4)

Boulez conducts – Mahler Chamber Orchestra o.l.v. Pierre Boulez
Opgenomen 1 juni 2007
Uitgezonden 3 juni 2007 (radio 4)

Wagner Dream – De Nederlandse Opera
Live uitgezonden 6 juni 2007 (radio 4)

Doctor Atomic – De Nederlandse Opera
Live uitgezonden 23 juni 2007 (radio 4)

Quatre chants pour franchir le seuil (Grisey) – Radio Kamer Filharmonie o.l.v. Reinbert de Leeuw
Opgenomen 15 juni 2007
Uitgezonden 26 juni 2007 (radio 4)

Music in 12 Parts – Philip Glass Ensemble
Live uitgezonden 22 juni 2007 (radio 4)

Edita Gruberova – Nederlands Philharmonisch Orkest o.l.v. Ralf Weikert
Live uitgezonden 24 juni 2007 (Nederland 3)

TOTAAL INBRENG RADIO EN TELEVISIE

114.888

140.466
Accountants Fiscalisten Juristen
Document waarop onze verdeling d.d.

~~11 APR 2008~~

(mede) betrekking heeft.
Parasif voor identificatiedoeleinden.

SAMENWERKING MET ANDERE OMROEPEN

The Last Jukebox on Earth / Orange Slice

Bimhuis

David Dramm

Live uitgezonden door VPRO 16 juni 2007 (radio 6)

NIEUWE MEDIA

Era la Noite

Muziekgebouw aan 't IJ

Opgenomen 20 en 21 juni 2007

CineGrid organiseerde een experimentele opname en 4K-vertoning van de uitvoering *Era la Noite* met sopraan Anna Caterina Antonacci. Het experiment bestond uit het opnemen, verzenden via een ultra-breedbandverbinding en vervolgens projecteren van de zeer hoge kwaliteit beeld- en geluidsopnamen. Het was de eerste vertoning in haar soort, van een nog niet eerder behaalde audiovisuele kwaliteit, waarbij de aria's en de techniek samensmolten tot een unieke gebeurtenis.

3.6 Samenwerking

In 2007 werkte het Holland Festival als coproducent met de volgende partners:

- *From the House of the Dead*
Wiener Festwochen/Festival d'Aix-en-Provence/Metropolitan Opera New York/Teatro alla Scala Milaan
- *Wagner Dream*
De Nederlands Opera/Grand Théâtre de la Ville de Luxembourg/Ircam-Centre Pompidou
- *Hidden Voice*
Asko Ensemble en Nieuw Ensemble
- *Jazzin' up*
Koninklijk Concertgebouworkest
- *Lightfoot Léon op de Westergasfabriek*
Nederlands Danstheater
- *A Disappearing Number*
Complicite, Barbicanbite07 London, Wiener Festwochen, Ruhrfestspiele
- *Romeinse Tragedies*
Toneelgroep Amsterdam
- *Into the Little Hill*
Festival d'Automne Parijs, Opéra National de Paris, Opera Frankfurt, Lincoln Center Festival, Wiener Festwochen, Ensemble Modern, Liverpool-European Capital of Culture 2008
- *Sharing the Same Shade*
De Veenfabriek, Cultureplayer
- *Quatre chants pour franchir le seuil*
NPS
- *Song about the bad boys and the news*
Metropole Orkest, NPS
- *Spencer Tunick*
Dream Amsterdam
- *The Last Jukebox on Earth / Orange Slice*
Het Bimhuis
- *De Context*
Het Domein voor Kunstkritiek, Transnational Institute, De Appel, Lectoraat Kunstpraktijk en ontwikkeling
Amsterdamse Hogeschool voor de Kunst, Studium Generale Rietveld Academie, het John Adams Institute, LISA
Michiel Schwarz, Worldconnectors, Theater Gasthuis.

Accountants, Fiscalisten, Juristen
Documentatie en Overnameverklaring d.o.

1 JUNI 2008

(media) samenwerking heeft.

Paraaf voor identificatiedoeleinden,

3.7 Communicatie & Marketing

De opdracht die de afdeling Communicatie & Marketing aan zichzelf had gesteld voor 2007 was meerledig. Allereerst moest er vanzelfsprekend meer publiek geworven worden ten opzichte van de voorgaande jaren. Reden hiervoor was de grootse programmering ter ere van de zestigste editie, en meer publiek betekent meer inkomsten. Inkomsten die nodig zijn om de 15%-norm te halen, maar bovenal om het programmabudget te kunnen verantwoorden.

De tweede opdracht betreft het imago van het Holland Festival. Hoe kan het Holland Festival bij het regionale, nationale en internationale publiek bewerkstelligen dat het een bekend en gewaardeerd festival is? Hoe kunnen we de opinion leaders en de media in Nederland op één lijn zetten met Edinburgh, Wenen en Salzburg?

Het Holland Festival biedt sinds de oprichting in 1947 spraakmakende internationale voorstellingen. Die propositie is sinds 1947 niet wezenlijk veranderd, de omgeving echter wel. De concurrentie van andere instellingen is vele malen groter geworden, de internationale programmering is toegenomen en de positie van het Holland Festival is daarmee minder vanzelfsprekend geworden.

Tegen deze achtergronden is het communicatiebeleid voor 2007 geformuleerd met de volgende uitgangspunten:

- creëren van vraag bij de doelgroepen;
- geïntegreerde marketingcommunicatie;
- optimaliseren van randvoorwaarden van het aanbod;
- scherper aanzetten van de propositie van het Holland Festival om het onderscheidend karakter van het festival beter over het voetlicht te krijgen.

DOELSTELLINGEN

Doelstellingen voor 2007 waren:

- gemiddelde zaalbezetting van 80% over het gehele festival;
- vergroting van de naamsbekendheid en versterking van het corporate imago van het festival;
- internationale karakter van het festival benadrukken, nationaal en internationaal;
- meer grip krijgen op de kaartverkoop van het festival.

RESULTATEN

- Gemiddelde zaalbezetting van de zestigste editie bedroeg 78% over het gehele festival. Daarmee is de doelstelling voor de zaalbezetting nagenoeg gehaald.
- Het internationale karakter van het festival heeft zich verstevigd door de vrije publiciteit rondom de samenwerking van *From the House of the Dead*.
- De resultaten van het vergroten van de naamsbekendheid en het corporate imago zijn moeilijk meetbaar en zullen in de komende jaren worden meegenomen in onderzoek.

DOELGROEPEN

- Bestaande klanten die in de database van het Holland Festival staan.
 - o Zij zijn actief benaderd via de post (kerstmailing naar 10.000 adressen, pocket naar 25.000 adressen, e-mailings naar gemiddeld 14.000 adressen). Tevens zijn zij bereikt via alle andere uitingen van en over het Holland Festival.
- Cultuur liefhebbers, wonend in de regio en de rest van Nederland die incidenteel het Holland Festival bezoeken.
 - o Deze groep is bereikt via de vrije publiciteit in de media, advertenties, affichering, citydressing, pocketverspreiding via de boekhandels en theaters in Nederland, direct mailings en internet.
- 'Professionele' bezoekers, zoals pers, andere culturele instellingen, sponsors, vrienden, politici en ambtenaren, adviesraden, besturen etc.

COMMUNICATIEMIDDELEN

Het Holland Festival heeft in 2007 een mix ingezet van traditionele communicatie en nieuwe media. Met name de inzet van 'nieuwe' media heeft geleid tot een verdergaande kostenbesparing en efficiëntie. Alle uitgaven van het Holland Festival zijn tweetalig (Nederlands & Engels) uitgegeven.

Document waarop open verdeling d.d.

De vrije publiciteit is voor het Holland Festival zeer belangrijk. De contacten met de Nederlandse media zijn uitstekend. Met de komst van een tijdelijke medewerker die zich uitsluitend bezighoudt met de vrije publiciteit heeft het festival een nog grotere dekking gehaald in de media met een totale waarde van € 3.497.688. Wat de buitenlandse pers betreft heeft het festival

12 APR 2008

Document waarop open verdeling d.d.

Holland Festival veel aandacht gekregen voor de productie *From the House of the Dead*. De aanwezigheid van de uitgenodigde Nederlandse pers op de persconferentie in Wenen heeft voor veel media-aandacht gezorgd.

TICKETING

In 2007 heeft het Holland Festival de ticketing in eigen hand genomen. In samenwerking met de Stadsschouwburg is er een Holland Festivalkassa gecreëerd en is er in een white label omgeving online verkoop gerealiseerd met een eigen look & feel. De verkoop via internet is consequent gestimuleerd en heeft geresulteerd in een grote toeloop naar de website. 37% van de kaarten is online verkocht en de website is hiermee het grootste verkoopkanaal geworden. Het gevolg hiervan is een grote toename van klantgegevens die gebruikt kunnen worden voor marketingdoeleinden.

MARKETING & SALES

Het Holland Festival ontwikkelt ieder jaar een grote hoeveelheid marketingactiviteiten en gaat hiervoor samenwerkingen en joint promotions aan. Veel gezelschappen en theaters in Amsterdam hebben adreselecties op voorstellingsniveau en op doelgroep ter beschikking gesteld voor Direct Mailingdoeleinden. Tevens zijn er vele joint-promotions opgezet met onder andere KLM, Oxfam Novib, buitenlandse operahuizen en cjp. Daarnaast was Vrij Nederland wederom mediapartner van het Holland Festival. Deze samenwerking heeft geresulteerd in de VN-publieksfavoriet en media-uitingen in VN. Publieksfavoriet was het concert van Edita Gruberova (slotavond Holland Festival).

De lijn die in 2006 is ingezet om meer tickets te verkopen tegen standaardprijs is met succes doorgezet. Uit ervaring blijkt dat het Holland Festivalpubliek niet heel erg gevoelig is voor prijskorting.

3.8 Externe betrekkingen/samenwerking in de private sector

De jubileumeditie van het Holland Festival is niet alleen door publiek en pers uitbundig ontvangen. Het was ook voor het bedrijfsleven, overheden en cultuurfondsen aanleiding om, meer dan in voorgaande jaren, het festival financieel te ondersteunen en met relaties te bezoeken. De feestelijke naam van het Holland Festival werd in 2007 de volle eer aangedaan.

De festiviteiten begonnen met de openingsvoorstelling op 29 mei in Het Muziektheater in aanwezigheid van Hare Majesteit de Koningin. Bij de opening waren vele Ministers van Cultuur en Directeuren-Generaal van Cultuur van Europese landen aanwezig op uitnodiging van het Ministerie van OCW. De opening van het Holland Festival met de productie *From the House of the Dead* was voor het Ministerie van OCW aanleiding om internationale culturele samenwerking op Europees niveau te bespreken. Ook NYSE Euronext N.V., sponsor van de opening, had voor deze gelegenheid een groot aantal relaties uitgenodigd.

Vanaf eind mei vond bijna een aaneenschakeling van ontvangsten plaats. Vrienden van het Holland Festival, onder wie Accenture, Ahold, AM, BT, BumaStemra, Fortis, KPMG en SNS Reaal Fonds, nodigden relaties uit om één van de voorstellingen van het festival bij te wonen. Uiteraard zorgde het festival daarbij telkens voor passende ontvangsten. Gemeente Amsterdam, in casu Amsterdam Topstad, greep het 60-jarige Holland Festival aan om zijn partners en relaties te ontvangen. En ook Hare Majesteit de Koningin wist meermalen, ondanks haar drukke jubileumjaar, met vrienden het Holland Festival te bezoeken.

Wie groots begint, moet ook groots eindigen. Dus werd het festival na ruim drie weken op bijzondere wijze afgesloten. Onder de titel 'Feestelijke Zomeravond' werd een zakelijk event aan de Zuidas georganiseerd, op het voorplein en in de hal van ABN AMRO: een diner waaraan zesentwintig bedrijven en organisaties hebben deelgenomen. Na het diner gingen de driehonderd gasten gezamenlijk naar het Concertgebouw voor de uitverkochte slotvoorstelling, de recital van de diva Edita Gruberova. Het concert, gesponsord door Amsterdam Zuidas, kon met dank aan de NPS ook door 235.000 kijkers thuis worden gevolgd.

Mede dankzij bovengenoemde activiteiten kon een deels nieuw publiek (opnieuw) kennismaken met het Holland Festival en kreeg het festival de zichtbaarheid die het verdient. Factoren die mede bepalend zijn voor het succes van sponsoring en fondsenwerving.

Financieel leverden de inspanningen van Externe Betrekkingen op drie fronten een gezamenlijke groei op van 8,5%. De inkomsten van het bedrijfsleven uit sponsoring en uit de Holland Festival Vriendenkring zijn ruim verviervoudigd. De inkomsten uit fondsen leverde 4,5% meer op dan in het voorgaande jaar. Het aantal Bedrijfsvrienden en Beschermers die

deels het draagvlak van het festival bij de private sector vertegenwoordigen, groeide naar achtendertig. De Feestelijke Zomeravond leverde bekendheid op bij het grote publiek, maakte het mogelijk een nieuw zakelijk publiek op sympathieke wijze voor het festival te interesseren en genereerde bovendien aanzienlijke extra inkomsten op. Een succesformule die in de toekomst zal worden herhaald.

Maar er zijn ook kritische noten. Ondanks de enorme aandacht van de pers gedurende het festival, blijkt het avontuurlijke van de programmering, dat inherent is aan het Holland Festival, voor vele bedrijven een risicofactor in zich te hebben die niet rijmt met hun veelal behoudende relatiebeleid. De concurrentie vanuit andere 'aanbieders' van evenementen is bovendien groot. Ook het feit dat sponsorbudgetten bij bedrijven dienen te worden vastgesteld maanden voordat het programma van het festival definitief is, maakt het aantrekken van sponsors tot een lastige zaak; men geeft nu eenmaal liever aan een concreet project dan aan het 'merk'. Een uitdaging voor de komende jaren is dan ook bedrijven, fondsen en particulieren ervan te overtuigen dat het Holland Festival niet alleen op voorstellingsniveau maar ook als geheel hun steun waardig is. Het verwerven, behouden en verdiepen van het vertrouwen van de particuliere sector blijft dan ook de komende jaren een belangrijke aandachtspunt van het Holland Festival.

3.9 Financiën

SUBSIDIËNTEN

Voor de gehele cultuurnotaperiode 2005-2008 heeft het Ministerie van OCW een subsidie van € 10.828.739 toegezegd en de gemeente Amsterdam € 2.778.720. Voor 2006 bedraagt de rijksbijdrage € 2.812.269 en de bijdrage van de gemeente Amsterdam bedraagt € 722.920. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft uit het HGIS-Cultuurprogramma € 400.000 toegekend voor de productie *From the House of the Dead*. Verder heeft de gemeente Amsterdam nog een tweetal projectsubsidies toegekend. Een subsidie betreft een bijdrage van € 125.000 van Bureau Topstad in het kader van Holland Festival 60 jaar. De tweede bijdrage betreft een subsidie van de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling ten bedrage van € 125.000 ten behoeve van extra programmering op het gebied van muziek en dans.

FONDSEN, SPONSOREN EN VRIENDEN

Van verschillende fondsen zijn bijdragen ontvangen voor in totaal € 385.000. Een specificatie hiervan is te vinden in de financiële jaarrekening, 1.4 toelichting op de exploitatierekening 2006. Van een tweetal sponsoren is een bijdrage ontvangen van totaal € 130.000. De groep van Bedrijfsvrienden bracht dit jaar € 332.315 bij elkaar.

PUBLIEKSINKOMSTEN

Bij het vaststellen van de entreprijzen is ook in 2007 rekening gehouden met de beoogde doelgroepen en de productiekosten van de voorstellingen. De entreprijzen zijn daardoor op een niveau gebracht dat meer in overeenstemming is met de bijzondere kwaliteit van met name de internationale producties. Voor de minder draagkrachtigen blijft toch de mogelijkheid bestaan de voorstellingen te bezoeken door de gedifferentieerde prijsstelling.

15% EIGEN INKOMSTEN MAATREGEL MINISTERIE VAN OCW

Het Holland Festival voldoet in 2006 aan de 15% eigen inkomenseis van het Ministerie van OCW.

Subsidie OCW	2.812.269	79.6%
Subsidie gemeente Amsterdam	722.920	21.4%
Totaal	3.535.189	100.0%
OCW norm, 15/85e deel	623.857	
Publieksinkomsten excl. radio- en televisierechten	903.799	
Radio- en televisierechten	140.466	
Totaal Publieksinkomsten	1.044.264	
Positief verschil ten opzichte van de OCW-norm	420.408	
EIGEN VERMOGEN		

Accountants Fiscalisten Juristen
 Documentatie en verslaggeving d.d.

2006

(MVA) is verantwoordelijk heeft.
 Paraaf voor identificatiedoeleinden.

Bij aanvang van het boekjaar 2007 bedroeg het eigen vermogen € -250.572. Het jaar 2007 is met een positief resultaat van € 264.923 afgesloten. Als gevolg daarvan beëindigt het Holland Festival het festivaljaar 2007 met een positief eigen vermogen van € 14.396.

3.10 Organisatie

De organisatie van het Holland festival bestaat uit veertien personen met een vast dienstverband, dan wel een dienstverband voor één jaar. Het totaal aantal fte's bedraagt in 2007: 12,47.

In de voorbereiding van en tijdens het Holland Festival wordt een aantal personen op tijdelijke basis in dienst genomen. Daarnaast maakt het Holland Festival tijdens het festival in juni gebruik van ongeveer 40, meestal jonge, mensen die op oproepbasis beschikbaar zijn. Zij worden ingezet voor de publieksbegeleiding, kaartverkoop en transportdiensten. Het technisch personeel wordt bij een extern bureau ingehuurd.

Het Holland Festival heeft geen eigen CAO. De CAO van de Vereniging van Nederlandse Theatergezelschappen en producenten (VNT) wordt als richtlijn gebruikt. De salaristabellen en functie-indelingen van deze CAO worden gebruikt voor de salariering.

Het Holland Festival heeft een pensioenregeling afgesloten met het Pensioenfonds Kunst en Cultuur en is verder aangesloten bij de werkgeversvereniging "Werkgevers in de kunsten".

BESTUUR

De heer S.J. Noorda, voorzitter
 De heer H.B. van der Veen, penningmeester (tot 14 december)
 De heer R.P. Hasper, penningmeester (vanaf 14 december)
 Mevrouw M.V.I.M. Dos Ramos, lid (tot 14 december)
 De heer W.S. van Heusden, lid (tot 14 december)
 Mevrouw L.J. Griffith, lid (vanaf 17 september)
 Mevrouw M.M. van Zuijlen (vanaf 14 december)

Het bestuur heeft nog een vacature die medio 2008 zal worden ingevuld.

Artistiek Directeur

Pierre Audi managementovereenkomst tot en met Holland Festival 2008

Zakelijk Directeur

Jacques van Veen vast contract/loondienst 1,00 fte

Artistiek Coördinator/Muziek

Lieven Bertels contract 3 jaar/loondienst 0,82 fte

Research

Annemieke Keurentjes vast contract/loondienst 1,00 fte

Productie

Sigi Giesler vast contract/loondienst 0,85 fte
 Ad van der Koog vast contract/loondienst 0,90 fte
 Han van Poucke vast contract/loondienst 0,90 fte
 Joke van Amersfoort tijdelijk contract urenbasis (mei-juni)
 Sanny Ensing tijdelijk contract/loondienst 1,00 fte (mei-juni)
 Roel Evenhuis tijdelijk contract urenbasis (mei-juni)
 Tanja Hendriks tijdelijk contract/loondienst 1,00 fte (april-juni)
 Corina Hordijk tijdelijk contract/loondienst 1,00 fte (mei-juni)

 Accountants Fiscalisten Juristen
 Document nummer 2007-0001 verklaring d.d.

14 APR 2008

(mede) overrekening heeft.
 Paraaf voor identificatiedoeleinden,

Tom van de Loo	tijdelijk contract	urenbasis (mei-juni)
Peter Romkema	tijdelijk contract	urenbasis
Dorothea Sinnema	tijdelijk contract	urenbasis (januari-juni)
Mieke Vink	stagiaire	0,80 fte (februari-juni)
Mark Walraven	tijdelijk contract	urenbasis (mei-juni)
Tanja Zuijderwijk	tijdelijk contract	urenbasis (mei-juni)
<i>Communicatie & Marketing</i>		
Benien van Berkel	vast contract/loondienst	0,74 fte (tot december)
Norbert Bode	vast contract/loondienst	1,00 fte (vanaf november)
Bas van Donselaar	vast contract/loondienst	1,00 fte (tot augustus)
Gertjan Pruim	tijdelijk contract/loondienst	0,90 fte (vanaf december)
Erna Theys	vast contract/loondienst	0,83 fte
Tamsin Campbell	tijdelijk contract/loondienst	0,90 fte (april-juni)
Jildiz Heddes	tijdelijk contract/loondienst	1,00 fte
Lidwien van Heun	tijdelijk contract/loondienst	0,90 fte (januari-juli)
Sophie Jansen	stagiaire	1,00 fte (februari-juni)
Eva van Leeuwen	tijdelijk contract	urenbasis (maart-mei)
<i>Externe Betrekkingen (sponsors/fondsen & relatiebeheer)</i>		
Marie-Christine Vink	vast contract/loondienst	0,90 fte
Sophie Rietveld	tijdelijk contract/loondienst	0,50 fte (januari-juli)
<i>Financiën</i>		
Servaas Hensen	vast contract/loondienst	1,00 fte
Ingrid Baltus	vast contract/loondienst	0,74 fte (vanaf maart)
Ellen Bijsterbosch	vast contract/loondienst	0,60 fte (tot juli)
<i>Directiesecretariaat/bureau management</i>		
Harmina Snoodijk	vast contract/loondienst	0,95 fte
Dominique Hellweg	tijdelijk contract/loondienst	1,00 fte (januari-juli)
<i>Archief</i>		
Henny Knap	vast contract/loondienst	0,10 fte

Schippers
Accountants Fiscalisten Juristen
Document met een goede verklaring d.d.

11 APR 2008

(naam) (naam) (naam)
Paraf voor identificatiedoeleinden,

Sponsors, fondsen & partners

 Gemeente Amsterdam
Amsterdam Topstad

DE VRIENDEN VAN HET HOLLAND FESTIVAL

ABN Amro Bank N.V., ABP, Accenture, Koninklijke Ahold N.V., Alcatel Telecom Nederland,
 AM, BT, Buma Cultuur, DDB Amsterdam, De Nederlandsche Bank, DLA Piper Nederland, NYSE Euronext,
 Flashlight Rental, Fortis Commercial Banking, Fortis MeesPierson, ING Groep, JVR Audiovisual,
 Koninklijke Wegener N.V., KPMG, Liftinstituut B.V., Marsh, MeyerBergman, NIBC, Nuon, Pon Holdings, Q42,
 SNS Reaal Groep, Trimp & Van Tartwijk, Westergasfabriek, Young & Rubicam
 en diverse particulieren.

HOLLAND FESTIVAL IS LID VAN